

DOCUMENTE INEDITE SLAVO-ROMÂNE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ DIN VEACURILE AL XVI-LEA ȘI AL XVII-LEA.

C. BĂLAN și P. CERNOVODEANU

Continuând inițiativa lăudabilă a mai multor cercetători care au publicat în ultimii ani o serie de documente inedite¹, aducând astfel prețioase completări la marele corpus de *Documente privind istoria României*, ne-am gândit, la rîndul nostru, să aducem o modestă contribuție în aceeași direcție, editînd cîteva documente slavo-române din veacurile al XVI-lea și al XVII-lea din colecția Ioanei Alex. Saint-Georges, recent intrate în patrimoniul Bibliotecii Academiei R.P.R. și al Muzeului de istorie a orașului București. Cinci dintre aceste documente alcătuiesc un fond unitar, referindu-se la moșia Popești—Palanga din fostul județ Teleorman, iar restul privesc diferite vechi proprietăți boierești din Țara Românească. Primul lot de documente are o valoare deosebită, oferind posibilitatea reconstituirii istoricului unui sat moșnenesc, amintit pînă în prezent o singură dată și incidental în izvoarele publicate; de aceea acordăm precădere acestui fond în prezentarea noastră, după el urmînd în ordine cronologică celelalte documente, disperate. Înfățișăm documentele în original și în traducere, însoțindu-le de fotocopii și de scurte comentarii.

I

1542 (7050) august 11. — *Radu Paisie voievod întărește lui Mihăilă și fiilor lui ocini la Popești și Poeni, cumpărate de la Ion, Miril și Ciuvic.*

Милостѣю божію, Їу Радѣа коєвода и господинѣ късое землє Зѣгрвєла-хинское, синѣ великаго и прѣдобраго Радѣа коєвода и господинѣ. Дават господ-ства ми сѣе покелєніє господства ми слѣг господства ми Мнх(ъ)на и сѣс синоки емѣ, елици нм Богѣ припѣстит, іакоже да мѣ ест учинѣ с Попєшѣ и с Поєни вт дєл Ёлѣкан трєтаго дєла, понеже га покѣпи Мнх(ъ)на вт Їуи за р аспри и вт Мирна за н аспри и вт Чювик за п аспри и сѣ бир.

Я потом имаш Мнх(ъ)на прѣд пред господства ми радѣ сѣе кише рєчєна учина сѣс Стоян и такон прѣ Стоян како не ест прашал Мнх(ъ)на кѣда ест кѣпна тѣе кише рєчєна учина тѣе да кратит аспри.

Ъ тем, господства ми [господства ми] глєдѣх и сѣдѣх сѣс чистити нм правитєли господство ми по закон Божіє и дадох господства ми Мнх(ъ)на

¹ În revista « Studii », an. VI (1953), nr. 2, p. 215—216; an. VIII (1955) nr. 4, p. 103—112; an. X (1957), nr. 3, p. 207—211; an. XII (1959), nr. 3, p. 135—162, și nr. 6, p. 91—100; an. XIV (1961), nr. 1, p. 123—127, și nr. 6, p. 1 503—1 505; an. XV (1962), nr. 4, p. 897—917; an. XVII (1964), nr. 2, p. 335—362; SMIM, vol. V, București, Edit. Acad. R.P.R., 1962, p. 583—639; Rsl. IV, 1960, p. 367—342; V, 1962, p. 151—155 și 157—162; VIII 1963, p. 425—441; X, 1964, p. 447—456 etc.

Съ чловецѣ да мартѣрнсахъ предъ господства ми, како га ест прашалъ кѣда ест кѣсна тѣ вчина. И мартѣрнсахъ предъ господства ми. Таже всташъ Стоянъ въ законъ а Михъ(ъ)на достижѣ въ предъ господства ми.

И пакѣже да ест Михъ(ъ)на единъ <ник>¹ въ вчина Динѣскъ понеже га покѣши въ Дръгоу за о аспри. И пакѣже да мѣ ест единъ никъ въ вчина Динѣскъ понеже га покѣши въ Манѣ за н аспри ѣкоже да имъ бѣдѣ сѣдокъ въ кѣща.

Бѣго радѣ имъ дадохъ и господства ми ѣкоже да имъ ест кѣ вчинѣ емѣ и синонѣ емѣ и вѣнкомъ и прѣвѣсчетомъ имъ и кѣ вѣхѣ и ни въ когоже непотакновѣ по рѣчъ господства ми.

Бѣже и свѣдѣтели поставѣемъ господства ми: жѣпанъ Станко <вѣл>²никъ дворникъ и жѣпанъ Коадъ(ъ) великъ дворникъ и жѣпанъ Татѣа великъ логофѣтъ и Дръгичъ вѣше спатаръ и Ъдрище вѣстѣиаръ.....² спатаръ и Ялѣ столникъ и Драгомиръ спатаръ и Крачѣ пѣхарникъ и Бадѣ комисъ и Станчоу великъ постѣлникъ. Исправникъ Радѣа логофѣтъ.

Писъ азъ Владѣу граматикъ, кѣ столъ дѣвни Трговѣще, мѣсеца августъ дѣ дѣнѣ, кѣ лѣтъ 331.

† Іу Радѣа вѣекода, мѣлѣстѣа божѣа, господинѣ.

Traducere. Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului Radul voievod și domn. Dă domnia mea această poruncă a domniei-mele slugii domniei-mele Mihăil și cu fiii lui, cîți Dumnezeu îi va lăsa, ca să-i fie ocină la Popești și la Poeni din partea lui Vilcan a treia parte, pentru că a cumpărat Mihăil de la Ion, pentru 100 aspri, și de la Miril, pentru 50 aspri, și de la Ciuvic, pentru 80 aspri și cu birul.

Și după aceea a avut Mihăil pîră înaintea domniei mele pentru această mai sus-zisă ocină cu Stoian, și astfel pîra Stoian că nu a întreat Mihăil cînd a cumpărat acea mai sus-zisă ocină și să întoarcă asprii.

Deci domnia-mea am cercetat și am judecat cu cinstiții dregători ai domniei-mele după legea lui Dumnezeu și am dat domnia-mea lui Mihăil 6 oameni să mărturisească înaintea domniei-mele că el a întreat cînd a cumpărat această ocină. Și au mărturisit înaintea domniei-mele. Astfel a rămas Stoian de lege, iar Mihăil a cîștigat înaintea domniei-mele.

Și iarăși să-i fie lui Mihăil un <ogor>¹ din ocina Dienească, pentru că a cumpărat de la Drăgoi, pentru 70 aspri. Și iarăși să-i fie un ogor din ocina Dienească, pentru că l-a cumpărat de la Manea pentru 50 aspri, ca să-i fie loc de casă.

Pentru aceea i-am dat și domnia-mea, ca să-i fie lui de ocină și fiilor lui și nepoților și strănepoților lui și de ohabă și de nimeni neclintit, după spusa domniei-mele.

Iată și martori punem domnia-mea: jupan Staico mare vornic și jupan Coadă mare vornic și jupan Tatul mare logofăt și Drăghici fost spătar și Udrîște vistier...² spătar și Alb stolnic și Dragomir spătar și Cracea paharnic și Badea comis și Stanciul mare postelnic. Исправникъ Радѣа logofăt.

Am scris eu Vladu grămatic, în minunatul scaun Țirgoviște, luna august 11 zile, în anul 7020 <1542>.

† Io Radul voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Muzeul de istorie a orașului București, nr. 81 671.

Orig., hîrtie (34,5 × 23,5), pecete timbrată cu legenda: † Печатъ Іу Радѣа вѣекода и г(осподи)на Бѣлѣшкѣа земѣа [† Pecetea lui Io Radul voievod și domn al Țării Românești].

Satul Popești (din actuala comună Popești—Palanga, raion Costești, reg. Argeș) este așezat pe Valea Teleormanului; el forma odinioară un trup împreună cu satele Palanga și Purcărești. Este amintit documentar o singură dată, la 9 ianuarie 1576, în hotarnica moșiei Neagra

¹ Omis în orig.

² Loc rupt în orig.

(astăzi comuna Negreni, raion Videle, reg. București)¹. Poeni este un topic neidentificat al satului Popești², ca și ocina Dienească. Din cuprinsul documentului rezultă că satul Popești era moșnenesc³, intrat parțial în urma scoaterii de la bir a vinzătorilor⁴ în stăpînirea unui Mihăilă, pe care îl întîlnim mai tîrziu⁵ cu rangul de spătar. Sfatul domnesc, pus mărturie la întărirea lui Radu vodă Paisie, este amintit și în alte documente contemporane, cu mici deosebiri⁶. Pe lingă marele spătar atunci în funcție, Dragomir, mai apar aici alți doi foști spătari, Drăghici și un altul al cărui nume nu se mai poate citi din pricina unei rupturi a documentului; ar putea fi eventual Stroe, întîlnit ca atare între 22 iulie 1535 și 1 iunie 1541⁷. Vlad grămăticul mai este menționat ca pisar la Tîrgoviște și în hrisovul din 16 iunie 1542⁸.

2

1559 (7067) aprilie 28. — *Mircea Ciobanul voievod întărește lui Mihăilă, slugă domnească, și fiilor lui, Stan, Balotă, Voico ș.a. ocini în Popești, din partea lui Ninicul din Tătarăști, Ion, Liuca ș.a.*

† Милостію божію, Їу Мирча коєвода и господинъ кѣсон землє ѿггровладхинскою, синъ Радѹлаа коєвода. Дават господство ми сїе покелкнїе господства ми салгс господства ми Мнх(ъ)на сѣ синоки си по нме: Стан и Балот(ъ) и Конко и Стопан и Нкню и Тсдорс и Балк ѿкоже да им ест учинс с Попаци дєл Ниниксавк вт Тѣт(ъ)рѣши кѣса понеже си ест продад Нениксл негоекс учинс вт Попци кѣса и с полк и с горс и с кодс и вт посєсдє кѣса варє ели сє хтєт избрати Мнх(ъ)налк спат(ар) и синоким емс за ф аспри готови.

И паки покспн Мнх(ъ)на и синоки емс дєл Їунок синъ Чоржк варє елика сє хтєт избрати кѣса за р аспри алн вт жєна Їунок синъ Чоржк и вт синоки ен; и платна ест бирове и сѣс тєн по зї аспри доклею ест извадна из бир аспри с алн за кѣс цєна аспри чин т.

И паки покспнх Мнх(ъ)на сѣс синоки си дєа половкницє вт Линка вт Тѣт(ъ)рѣши с долни полк за од аспри. И паки кспн Мнх(ъ)на сѣ синоки си вт Балот(ъ) дєл емс что ест тсїа с дѣгга дорн на ѿбрежинцж и дорн с лалк и с широка г пашн за л аспри.

И паки покспн Стан синъ Мнх(ъ)на єдна половкницж вт учинс Шерєтънскжж вт Дсмитрс брат Линкєк за л краєс сѣ млекс алн с дѣгга вт ѿбрежинц(ж) дорн с псцс.

И паки кспн Мнх(ъ)на сѣ синоки си єдна половкниц(ъ) вт Станко и вт Кр(ъ)стїан с широка з пашн л вт дѣгга ест вт лалк дорн на ѿбрежинц(ж) и дорн с лалк алн вт учинна Єнѣкжж таже ест дал Станкєк л аспри и Кр(ъ)с-тїанкєк г пчєлн.

¹ DIR, veac. XVI, B, vol. IV, p. 213, nr. 213.

² În cuprinsul doc. nr. 3.

³ Fapt dovedit și prin împărțirea pe ogoare, formă specifică a diviziunii pămînturilor arabile moșnenesti din Țara Românească și Moldova, măsurate de obicei în pași și al căror preț varia atît în funcție de mărime, cit și de calitatea solului. Cf. P. P. Panaitescu, *Obștea țărănească în Țara Românească și Moldova. Orînduirea feudală*, București, Edit. Acad. R.P.R., 1964, p. 168.

⁴ Fenomen frecvent întîlnit în cursul secolului al XVI-lea, el reflectînd neputința birnicilor, oameni liberi, de a-și achita datoriile bănești către stat; aceștia erau siliți să recurgă la boieri înstăriți pentru a-i scuti temporar de la plata acelor obligații în schimbul cedării unor moșii sau unor părți din ele; cf. Damaschin Mioc, *Despre modul de impunere și percepere a birului în Țara Românească pînă la 1632*, în SMIM, vol. II, 1957, p. 76—81.

⁵ Vezi documentul nr. 2. Atît numele său, cit și cele ale vinzătorilor nu mai sînt întîlnite în vreun document publicat.

⁶ Astfel, la 30 iunie 1542 lipsește dintre martori Tatul mare logofăt (DIR, veac. XVI, B, vol. II, p. 290, nr. 293), iar la 13 iulie Drăghici fost spătar (ibidem, p. 292, nr. 295).

⁷ Lista dregătorilor din sfatul domnesc al Țării Românești în secolele XV—XVII, în SMIM, vol. IV, 1960, p. 571.

⁸ DIR, veac. XVI, B, vol. II, p. 290, nr. 292.

Сего радї дадох и господство ми Миѣ(ъ)на съ синови си ѿкоже да им
естъ къ вчинѣ и вѣдѣ ним и синовом им и вѣском и прѣвѣсчетом им и ни
мѣт когоже непотѣжно по реч господства ми.

И сѣдетелѣе: жѣпан Бѣртѣ велики дворник и жѣпан Богдан велики лѣгофет
и Бѣрман спатар и Крѣ(ъ)стѣ кнѣтиар и Нан комис, Иванча столник и Баломир
лѣхарник и Добѣрѣ вел постелник. Исправник Богдан вел лѣгофет.

Писъ Бѣксѣрич, мѣсеца априлѣ кн дѣни, в лѣтѣ 333.

† Іѣ Мирча кнѣвода, мѣлостѣа вѣжѣа, господинѣа.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Mircea voievod și domn a toată țara Ungro-
vlahiei, fiul lui Radul voievod. Dă domnia-mea această poruncă a domniei-mele slugii domniei-
mele Mihail cu fiii lui, anume: Stan și Balotă și Voico și Stoian și Neaniu și Tudor și Balea,
ca să-i fie ocină la Popești, partea lui Ninicul din Tătăraști toată, pentru că a vindut-o
Nenicul ocina lui din Popești toată și din cîmp și din munte și din apă și de peste tot oricît
se va alege, lui Mihailă spătar și fiilor lui, pentru 500 aspri gata.

Și iar a cumpărat Mihail și fiii lui partea lui Ion, fiul lui Cioară, oricît se va alege toată,
pentru 100 aspri, însă de la femeia lui Ion, fiul lui Cioară, și de la fiii ei; și a plătit birurile și
cu teiul pentru 17 aspri, pînă cînd l-a scos de la bir aspri 200, însă pentru întregul preț
aspri fac 300.

Și iar a cumpărat Mihail cu fiii lui două jumătăți de la Liica din Tătăraști la cîmpul
de jos pentru 74 aspri. Și iar a cumpărat Mihail cu fiii lui de la Balotă partea lui care este
acolo în lung pînă la Obrejiță și pînă la lac și în lat 3 pași, pentru 30 aspri.

Și iar a cumpărat Stan, fiul lui Mihail, o jumătate din ocina Șerbănească, de la Dumitru
fratele lui Liica, pentru 1 vacă cu lapte, însă în lung de la Obrejiță pînă la puț.

Și iar a cumpărat Mihail cu fiii lui o jumătate de la Staico și de la Cîrstian, în lat 7
pași, iar în lung este de la lac pînă la Obrejiță și pînă la lac, însă din ocina Enească; astfel
a dat lui Staico 30 aspri și lui Cîrstian 3 stupi.

Pentru aceea am dat și domnia-mea lui Mihail cu fiii lui, ca să-i fie de ocină și ohabă
lui și fiilor lui și nepoților și strănepoților lui și de nimeni neclintit, după spusa domniei-mele.

Și martori: jupan Burtua mare vornic și jupan Bogdan mare logofăt și Bărcan spătar
și Cîrstea vistier și Nan comis, Ivancea stolnic și Balomir paharnic și Dobru mare postelnic.
Ispravnic Bogdan mare logofăt.

S-a scris în București, luna aprilie 28 zile, în anul 7067 <1559>.

† Io Mircea voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Muzeul de istorie a orașului București, nr. 81 672.

Orig., hîrtie (31,5 × 21,8), pecete timbrată cu legenda: † Печат Іѣ Мирѣк конѣод и г(осподи)нѣ
Бѣлшкон з(ема) [† Pecetea lui Io Mircea voievod și domn al Țării Românești].

Documentul aduce precizări, specificînd rangul boieresc de spătar al lui Mihailă și numele
fiilor săi. Procedul de cumpărare este din nou scoaterea de la bir a unor datornici, precum
și un schimb de vite și stupi. În împărțirea moșiei, apare de asemenea o formă destul de
rar întîlnită în documente, a funiei moșnenești, denumită « teiul »¹; cîteva topice noi, Obrejița²,
ocina Șerbănească, ocina Enească și un lac³ nu pot fi identificate. Doi vînzători, Nenicul
și Liica, provin din satul învecinat Tătăraștii de Sus pe Teleorman (din actuala comună
Tătăraști, raion Videle, reg. București), aflat în stăpînirea mănăstirii Glavacioc la 25 aprilie
1538⁴. Sfatul domnesc este identic cu cel întîlnit într-un document din 24 aprilie 1559⁵.

¹ Pentru aceasta vezi DIR, veac. XVI, B, vol. I, p. 123, nr. 125; veac. XVII, B, vol. III, p. 512, nr. 462, și
vol. IV, p. 337, nr. 344, p. 507, nr. 529 și p. 557–558, nr. 573, precum și Alex. Ștefulescu, *Mănăstirea Tismana*,
București, 1909, p. 350–351. O mențiune și la Ion Brăescu, *Măsurătoarea pămîntului la români din vechime pînă*
la punerea în aplicare a sistemului metric, București, 1913, p. 24, 26 și 27.

² Topic frecvent întîlnit în documentele slavo-române, desemnînd în mod curent o culme stearpă de pe un deal,
cf. Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, Edit. Acad. R.P.R., 1963, p. 33.

³ În cuprinsul satului Popești sînt amintite trei lacuri: Lacul Popii, Lacul de la Palangă și Lacul de sub Coastă,
care adeseori secau vara, cf. *Marele dicționar geografic al României*, vol. V, București, 1902, p. 53.

⁴ DIR, veac. XVI, B, vol. II, p. 242, nr. 239.

⁵ *Ibidem*, vol. III, p. 96–97, nr. 113.

1561 (7069) iunie 10. — Petru cel Tânăr voievod întărește lui Cîrstian și Balea, care s-au înfrățit, și lui Gindea, ocini în Popești.

† Милостію божією, Їw Петрс коєкода и господинь вѣсон землє Ъггрово-влахѣнскон, синь великаго и прѣдобраго Мирчев коєкода. Дават господство ми сѣе повелѣніє господства ми, вѣемзи людѣи вт Попецѣи на нме Кр(ъ)стіанн и [в] Балк сѣи нх синови елици нм Богъ даст іакоже да нм сѣи вчинѣи с Попецѣи дел Кр(ъ)стіанов вт вчинѣи сва варе елика се хтет избрат а нхнѣи дел вт над вѣсом хотаром понеже прѣнде Кр(ъ)стіанн и Балк прѣд господства ми тере побрати Кр(ъ)стіан по Балк над негоу вчинѣи вѣаче над половина а Кр(ъ)стіан да ест над дрѣга половина а Балк побрати по Кр(ъ)стіан над негоу добнток и комати како да сѣи два братѣи.

И потом покѣпи Балк вт Кр(ъ)стіан вчинѣи с Попецѣи с широт вт Копъчел до хотарѣи Изворѣи и с дѣг вт водѣи Телорманѣи до хотарѣи Чокънецилар дел емс сва понеже покѣпи Балк вт Кр(ъ)стіан за един кон¹, една зигѣи за вѣеци.

И пак покѣпи Балк вчинѣи вт Гтанко една половици с Лѣкшорє за един кон² с широт к пашн и с дѣг вт Лакѣи Лѣкшорєлар дори до Псркарюл.

И пак покѣпи Гъндѣи вчинѣи с Попецѣи вт Кр(ъ)стіан вт дел емс вт вчинѣи половици за фм аспри. И пак даде Мих(ъ)на анпсею си Гъндек место седеи вт кс<ке>³ и вт гсмно.

Сего радѣи нм дадох и господство ми іакоже да нм сѣи вчинѣи и вѣи вѣдѣи нм и синоком нм и вѣи нм и прѣвѣи нм и нм вт когоже непотѣи нм⁴ по вѣи нм господства ми.

Сече и сѣдетелѣи поставлюх господство ми: жѣпан Нѣгоє вел ван Кралевски и жѣпан Нѣд(е)ло вел дворник и жѣпан Богдан велики лѣгофет и Шне кистиар и Ърке столник и Гтан спатар и Бъркан комис и Баломир пѣхарник и Иванча постелник. Исправник Нѣд(е)ло вел дворник.

Пис мѣсеца юнѣи ѿ дѣни, вѣи лѣто 3380.

† Їw Петрс коєкода, милостію божію, господинь.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Petru voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului Mircea voievod. Dă domnia-mea această poruncă a domniei-mele acestor oameni din Popești, anume Cîrstian și Balea cu fiii săi, cîți Dumnezeu îi va da, ca să-i fie ocină la Popești partea lui Cîrstian din toată ocina oricît se va alege, partea lui, de peste tot hotarul, pentru că a venit Cîrstian și Balea înaintea domniei-mele de l-a înfrățit Cîrstian pe Balea pe ocina lui, însă pe jumătate; iar Cîrstian să fie pe cealaltă jumătate; iar Balea l-a înfrățit pe Cîrstian peste vitele și bucatele lui, ca să fie doi frați.

Iar după aceea a cumpărat Balea de la Cîrstian ocină în Popești, în lat din Copăcel pînă la hotarul Izvorului și în lung din apa Teleormanului la hotarul Ciocăneștilor, partea lui toată, pentru că a cumpărat Balea de la Cîrstian pentru un cal⁵ o pereche de cercei.

Și iar a cumpărat Balea ocină de la Staico o jumătate în Lăcșoara pentru un cal⁶, în lat 20 de pași și în lung din lacul Lăcșoarelor pînă la Purcariu.

¹ «кон» corectat cu altă cerneală.

² «кон» scris deasupra rîndului.

³ Loc rupt în orig.

⁴ Omis în orig.

⁵ «cal» corectat cu altă cerneală.

⁶ «cal» scris deasupra rîndului cu altă cerneală.

Și iar a cumpărat Gîndea ocină la Popești de la Cîrstian din partea lui de ocină jumătate, pentru 540 aspri. Și iar a dat Mihăil nepotului său Gîndea loc, vatră de casă și de arie.

De aceea le-am dat și domnia-mea, ca să le fie de ocină și de ohabă lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților lor și de nimeni neclintit, după porunca domniei-mele.

Îată și martori am pus domnia-mea: jupan Neagoe mare ban al Craiovei și jupan Nedelco mare vornic și jupan Bogdan mare logofăt și Iane vistier și Ureche stolnic și Stan spătar și Bărcan comis și Balomir paharnic și Ivancea postelnic. Ispravnic Nedelco mare vornic.

S-a scris luna iunie 10 zile, în anul 7069 <1561>.

† Io Petru voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Muzeul de istorie a orașului București, nr. 81 673.

Orig., hirtie (31 X 21,5), pecete timbată cu legenda: † Печатъ Іу Петра воевода и господина Елѣшконъ з(амѣ) [† Pecetea lui Io Petru voievod și domn al Țării Românești.]

Documentul este interesant deoarece se referă la intrarea fiului lui Mihăilă spătar, Balea, în ocina moșneanului Cîrstian, prin înfrățire¹ și cumpărare; de la același moșnean mai cumpără și Gîndea, nepotul lui Mihăilă. În hotarele ocinii lui Cîrstian se aflau satele Izvorul (azi în raion Costești, reg. Argeș), stăpinit de mănăstirea Glavacioc la 30 iulie 1512² și schimbat pentru a patra parte din Negreni la 24 octombrie 1513³, precum și Ciocănești, azi dispărut, aflat odinioară în vecinătatea Negrenilor și amintit ca atare la 25 mai 1576⁴. O altă ocină din Popești, cumpărată tot de Balea de la un anume Staico, se afla în vecinătatea satului Pucăreni (azi în com. Slobozia Trăsnitu, raion Costești, reg. Argeș), amintit în hotar cu Negrenii la 9 ianuarie 1576⁵.

Sfatul domnesc este identic cu cel din documentul precedent.

4

1561 (7069) iunie 10. — Petru cel Tânăr voievod întărește lui Mihăilă, slugă domnească, ocini în Popești la Poeni, de la Vilcan, Ciovică, Staico ș.a.

† Милостію божію, Іу Петръ воевода и господинъ въсонъ земанъ Зггроклахѣнсконъ, сынъ великаго и прѣдобраго Мирчеа воевода. Дакатъ господство ми сѣе поклѣнїе господства ми, сѣгъ господства ми на нме Мнх(ъ)на вт Попецѣ и съ синови си елици емсъ Богъ дастъ, ѣакоже да мѣ естъ вчинѣ съ Попецѣ съ Поенїи вт делъ Бѣлканъ третаго дела, понеже покѣпи Мнх(ъ)на вт Іуна съсъ вироке и келтовалъ естъ по вироке ѱ аспри и даде едни конъ добръ, тере га естъ изведнѣ вт биръ.

И пакъ покѣпи Мнх(ъ)на вт Мирна едни нме за ѱ аспри и покѣпи Мнх(ъ)на вт Човикъ три половини сз долъ вт вчина сръбѣскѣ, за п аспри⁶. И пакъ покѣпи Мнх(ъ)на вт Дръгою едни нме, седенїе за кѣке, за ѱ аспри съ дългъ до Ъбрежинци до лакъ вт вчина Днѣскѣ.

И пакъ покѣпи Мнх(ъ)на вт Станко вчинѣ съ широтъ г пашъ и съ дългъ до Ъбрежинци и до лакъ, за л аспри. И покѣпи Мнх(ъ)на вт Кр(ъ)стїанъ три пашъ, за г пчелъ съ дългъ вт Ъбрежинци до бара. И пакъ покѣпи Мнх(ъ)на вт Манѣ з пашъ, за н аспри съ дългъ вт <Ъ>брежинци до бара. И пакъ покѣпи Мнх(ъ)на вт Балот(ъ) г пашъ съ широтъ и съ дългъ вт <Ъ>брежинци до бара, за л аспри.

¹ Pentru actul înfrățirii în obștile țărănești, care apare însă în cazul de față ca o vânzare deghizată, vezi tot P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 179—183.

² DIR, veac. XVI, B, vol. I, p. 85, nr. 82.

³ *Ibidem*, p. 97, nr. 96.

⁴ *Ibidem*, vol. IV, p. 232, nr. 231.

⁵ *Ibidem*, p. 213, nr. 213.

⁶ «За п аспри», scris deasupra rîndului.

И пак покѣпи Мнх(ъ)на вт Манѣ една сѣжа сѣ дол вт вчина Шербанѣскѣ
с широт кѣ паш и с дълг вт вода Телорманѣсѣ до гора с хотарѣ Негрѣкилар
зѣ едно кон.

И пак покѣпи Мнх(ъ)на вт Неникѣ втчинѣ с Попѣи дел Неникѣлов ска
варѣ еанка сѣ хтѣт избрати, за ф аспри готови понеже га ест продад Неникѣ
вт ниѣнѣ доброволѣ. И пак покѣпи Мнх(ъ)на вчинѣ с Попѣи вт Дѣмитрѣс вт
вода Телорманѣлов на вѣстоѣ слонѣс дел емѣс ска до хотарѣ Негрѣкилар за
тѣ аспри.

И пак покѣпи Мнх(ъ)на вт Дника вт Тѣтѣрѣи вчинѣ с Попѣи дѣѣ поло-
вниѣж сѣ дол, за од аспри. И пак покѣпи Мнх(ъ)на вт Стонка вчинѣ вт
сѣжа Дѣнѣскѣ дел емѣс ска варѣ еанка сѣ хтѣт избрати за н аспри.

И потом има Мнх(ъ)на <прѣ>¹ пред господства ми сѣс Стоян и сѣс Манѣ
и сѣс Бадѣл и сѣс Татомир и сѣс Станко и сѣс Зрѣ(с) и сѣс Нѣкѣша и тако
прѣше сѣе людѣе еже више речени како да им метаѣт Мнх(ъ)на вѣ аспри. И господ-
ство ми сѣдѣх по закон сѣ вѣсѣ честнѣтми и изнандѣх господство ми како сѣт
покѣпѣне сѣе више речени вчинѣ вт прѣжде крѣме.

Бего радн дадох и господство ми Мнх(ъ)на вѣ сѣ синови си, ѣкоже да им
ест вѣ вчинѣ и вѣ вѣхѣ ним и синовом им вѣ вѣки и ни вт когоже непо-
тѣкновенно по рѣч господства ми.

Бже и сѣдѣтелѣ: жѣпан Нѣгоѣ велнки бан Краѣвски и жѣпан Нѣд(ѣ)ло
вел дворник и жѣпан Богдан велнки логофѣт и Иѣне кистниѣр и Зрѣкѣ столник и
Стан спатар и Бѣрман комис и Баломир пѣхарник и Иканѣа постѣланник. Исправник
Нѣд(ѣ)ло вел корник.

Пис юнѣ 7 дѣни, в лѣт 320.

† Іw Петрѣс кѣвода, млѣстѣѣ божѣѣ, господнѣѣ.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Petru voievod și domn a toată țara Ungro-
vlahiei, fiul marelui și preabunului Mircea voievod. Dă domnia mea această poruncă a domniei-
mele slugii domniei-mele, anume Mihail din Popești, și cu fiii săi cîți Dumnezeu îi va da,
ca să-i fie lui ocină în Popești, la Poeni, din partea lui Vilcan, a treia parte, pentru că a cumpărat
Mihail de la Ion, cu biruri, și a cheltuit pe biruri 700 aspri și a dat un cal bun, de l-a scos
de la bir.

Și iar a cumpărat Mihail de la Miril un ogor, pentru 50 de aspri. Și a cumpărat
Mihail de la Ciovică trei jumătăți din jos din ocina Sîrbească, pentru 80 de aspri². Și iar
a cumpărat Mihail de la Drăgoi un ogor, loc de casă, pentru 70 aspri, în lung pînă la
Obrejiță, pînă la lac, din ocina Dienească.

Și iar a cumpărat Mihail de la Staico ocină în lat trei pași și în lung pînă la Obrejiță
și pînă la lac, pentru 30 aspri, și a cumpărat Mihail de la Cîrstian trei pași, pentru 3 stupi
în lung de la Obrejiță pînă la lac. Și iar a cumpărat Mihail de la Manea 7 pași, pentru 50
aspri, în lung de la Obrejiță pînă la lac. Și iar a cumpărat Mihail de la Balotă 3 pași în lat
și în lung de la Obrejiță pînă la lac, pentru 30 aspri.

Și iar a cumpărat Mihail de la Manea o funie din jos din ocina Șerbănească, în lat
12 pași și în lung din apa Teleormanului în sus, în hotarul Negrenilor, pentru un cal.

Și iar a cumpărat Mihail de la Nenicul ocină în Popești, partea lui Nenicul toată cît se
va alege, pentru 500 aspri gata, pentru că i-a vindut-o Nenicul de al lui bună voie. Și iar a
cumpărat Mihail ocină în Popești de la Dumitru din apa Teleormanului la răsăritul soarelui,
partea lui toată pînă la hotarul Negrenilor pentru 320 aspri.

Și iar a cumpărat Mihail de la Liica din Tătăraști ocină în Popești două jumătăți din
jos, pentru 74 de aspri. Și iar a cumpărat Mihail de la Stoica ocină din funia Dienească,
partea lui toată oricît se va alege, pentru 50 aspri.

¹ Omis în orig.

² « pentru 80 de aspri » scris deasupra rîndului.

Iar după aceea a avut Mihail <piră>¹ înaintea domniei-mele cu Stoian și cu Manea și cu Badiul și cu Tatomir și cu Staico, și cu Ursu și cu Neașa, și astfel pirau acești oameni ce-s mai sus-spuse, că i-au întors lui Mihailă aspri. Iar domnia-mea am judecat după lege cu toți cinstiții <dregători>² și am aflat domnia-mea că sînt cumpărate aceste mai sus-spuse ocine de înainte vreme.

De aceea am dat și domnia-mea lui Mihailă cu fiii săi, ca să le fie de ocină și de ohabă lor și fiilor lor în veci și de nimeni neclintit, după spusa domniei-mele.

Iată și martori: jupan Neagoe mare ban al Craiovei și jupan Nedelco mare vornic și jupan Bogdan mare logofăt și Iane vistier și Ureche stolnic și Stan spătar și Bărcan comis și Balomir paharnic și Ivancea postelnic. Ispravnic Nedelco mare vornic.

S-a scris iunie 10 zile, în anul 7069 <1561>.

† Io Petru voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Muzeul de istorie a orașului București, nr. 81 674.

Orig., hîrtie (31,5 × 21,5), pecete timbrată, cu legenda: † Печат Їу Петра воевода и г(оспо)дина Елѣшкон з(емаи) [† Pecetea lui Io Petru voievod și <domn> al Țării Românești].

Acest document precizează noile cumpărături ale lui Mihailă spătar din satul Popești, prin achiziționarea funiilor moșnenești², mai cu seamă în schimbul scoaterii vînzătorilor de la bir. Apare și un topic nou, ocina Sîrbească, de asemenea neidentificabil. Se menționează poziția satului, în hotar cu Negrenii, amintiți mai sus. Sfatul domnesc este identic cu cel întilnit în documentele din 4 iunie și 12 iunie 1561³.

5

1598 (7106) iunie 8. — Mihai Viteazul voievod întărește lui Stoica cu fiii lui și lui Vlădislav, Berilă, Ona ș.a. ocini la Popești, din partea lui Mandel, Liica, Copil ș.a.

† Милостію божію, Їу Ми́хана воевода и господи́нь вѣсомъ земли Ѣггровлахи́нскою, синѣ великаго и прѣдобраго, покони́и Пѣтрашко воевода. Даватъ господства ми сѣю повелѣнію господства ми Ђтонкѣ и сѣс синови́хъ имъ, ели́цѣже Богъ дастъ, ѣкоже да мѣ естъ сѣл Попѣци вѣт дѣл Мандѣлѣ, али дѣл Ђишанокъ вѣса вѣт полю и вѣт водѣ и вѣт шѣмъ и вѣт презъ вѣс хотаромъ, понеже естъ вѣл покѣпна Ђтонка, за ѣ аспри готови.

И пакъ естъ покѣпна Ђтонка и сѣ кратію имъ Нѣнъ и Ђтанъ и..... <w>⁴чинѣ с Попѣци дѣл Ђни́кѣ вѣса карѣ елика сѣ хѣтѣ избратъ презъ вѣсомъ хотаромъ понеже естъ платъ за биръ сѣс.....⁴ естъ покѣпна Ђтонка и Ђтанъ вѣчинѣ с Попѣци дѣл Татѣловъ вѣса карѣ елика сѣ хѣтѣ избратъ вѣт презъ вѣс>.....⁴ Ђтонка за биръ вѣ дѣлъ и Ђтанъ платна а дѣлъ да нѣ дръжитъ Ђтанъ г дѣлъ вѣт вѣчинѣ Татѣлѣ, И Ђтонка да.....⁴ дѣ; и платна Ђтонка и Ђтанъ по Татѣлѣ сѣс ѣаѣ аспри готови.

И пакъ естъ покѣпна Ђтонка а нѣкъ с Довѣрѣлъ вѣт Ђишанъ, за ѣ аспри готови. И пакъ естъ покѣпна Ђтонка а нѣкъ вѣт Копна вѣт надъ Гинѣсѣлъ, за н аспри готови. И пакъ естъ покѣпна Ђтонка а нѣкъ <wt>⁴ Копна вѣт вѣчинѣ Дѣсмитровъ вѣт надъ Дѣсмитровъ, за м аспри готови.

¹ Omis în orig.

² Împărțirea satelor moșnenești pe funii era cunoscută numai în Țara Românească și se baza pe o anumită configurație a solului, moșia fiind despărțită în fișii lungi ce cuprindeau fragmente din toate părțile structurale ale pămîntului obștei, cf. P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 156–161.

³ DIR, veac. XVI, B, vol. III, p. 150, nr. 181 și p. 151, nr. 182.

⁴ Loc rupt în orig.

И пак ест покѣпна а седење вт дома вт Нан, за а талер. И пак ест покѣпна Етонка вт вратѣ им Нѣнс а седење вт дом, за м аспри готови. И пак ест покѣпн Етонка з краки за мѣсто, за к аспри готови.

И пак ест покѣпн Етонка съ анпсѣюм си Етан и със Блѣдѣслак вчинѣ с Попѣци дел им вѣса вт хотар до хотар, варѣ елика се хтѣт, дел Нѣгослак вѣс избрат, али да дрѣжит Етонка и Етан половин и Блѣдислак пак половин понеже ест дал аф аспри готови кѣпно.

И пак ест покѣпнх Блѣдислак вчинѣ с Попѣци дел жена Манѣ им дел им вѣса [вѣса] варѣ елика се хтѣт избрат, за ф аспри готови¹. И пак ест покѣпна Блѣдислак вчинѣ с Попѣци дел Гинцѣлак вѣса и със Брѣл(ъ), варѣ елика се хтѣт избрат понеже ест дал Блѣдислак в аспри готови и Брѣл(ъ) ест дал с аспри готови.

И пак ест покѣпна Берн вчинѣ с Попѣци вт дел Чѣвник али дел Бѣлн(ъ) вѣса и сестра си Етанкѣ пак вѣса варѣ елика се хтѣт избрат, за рм аспри готови.

И пак ест покѣпна Ена вчинѣ с Попѣци дел Радѣлак вѣса и с Берн пак вѣса вт дел Шерѣвнѣци вт гор и вт дол вѣса, за сн аспри готови.

И пак ест покѣпнх Етан в ннѣ вт Брѣнаѣ, за р аспри готови. И пак ест покѣпн Етан а ннѣ вт Еншани, за м аспри готови.

И пак ест покѣпна Брѣл(ъ) а ннѣ вт Неготичи, за р аспри готови.

И пак ест <п>² латна Блѣдислак по Епрѣ за бир и дал ест х аспри готови. И не может аспри Епрѣ да нх платна нѣ ест дал вн с Доброу цо ест бнл Епрѣ а...² рѣм пак с Блѣдислак зѣложна и плат съда със тѣх аспри, еже сѣт внше пис. И продадоше ² м людѣ вѣсн еже сѣт внше писани неговѣ вчинѣ вт своѣм Доброкосяку² със знанію вѣсам мѣгашом вт гор вт дол и вт пред господства мн.

Его ради и господства мн сън людѣ еже сѣт внше писани сън вчинѣ вѣ.....² вчинѣ и вѣ хѣабѣ ннм и синоком его и екиском и прѣкнѣчетом и вт никогоже нх непотѣкноенно по врнзмо господство мн. <И скѣдетѣлѣ пост>² а-влѣт господство мн: жѣпан Дѣмитрѣ вел дворник и жѣпан Оѣвдоѣѣ вел лѣвофѣт и жѣпан Етонкица вел вистиар и Нѣсгрѣк вел спат>аср>² и Радѣл вел комис и Етрѣе вел столник и Шерѣан вел пѣхарник и жѣпан Прѣда велики постѣлник и жѣпан Дѣмитрѣ вел дворник.

Пис Іѣан лѣвофѣт, вѣ на столни град Трѣговици, мѣсеца юннѣ и дѣни, текѣща лѣтом вт създаніѣ Іѣамоу до нинѣ хзрс лѣт.

† Іѣу Мнѣхана кѣекода, мнѣостію божію, господинѣ.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Mihail voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului, răposatului Pătrașco voievod. Dă domnia mea această poruncă a domniei-mele lui Stoica și cu fiii lui, ciți Dumnezeu îi va da, ca să-i fie în satul Popești, din partea lui Mandel, însă partea lui Vișan toată, din cîmp și din apă și din pădure și de peste tot hotarul, pentru că a cumpărat Stoica, pentru 400 aspri gata.

Și iar a cumpărat Stoica și cu frații lui Nan și Stan și...² ocină la Popești partea lui Liica toată, oricît se va alege peste tot hotarul, pentru că l-a plătit de bir cu...² a cumpărat

¹ Textul, de la: «іст покѣпнх» pînă la: «ф аспри готови», a fost tăiat cu o linie cu cerneală roșie, deasupra căreia s-a scris: «Из Гангорн вел лѣвофѣт» <însemnare de pe la mijlocul sec. XVII>.

² Loc rupt în orig.

Stoica și Stan ocină la Popești partea lui Tatul toată, oricît se va alege de peste tot. . . ¹ Stoica de bir 2 părți și Stan a plătit 1 parte ca să țină Stan 3 părți din ocina lui Tatul. Iar Stoica să . . . ¹ și-a plătit Stoica și Stan, pe Tatul, cu 1 500 aspri gata.

Și iar a cumpărat Stoica 1 ogor la Dobrul de la Vișan, pentru 60 aspri gata. Și iar a cumpărat Stoica un ogor de la Copil de la Ghințul, pentru 50 aspri gata. Și iar a cumpărat Stoica un ogor de la Copil din ocina lui Dumitru, de la Dumitru, pentru 40 aspri gata.

Și iar a cumpărat 1 loc de casă de la Nan, pentru 1 taler. Și iar a cumpărat Stoica de la fratele lui Neanu un loc de casă pentru 40 aspri gata. Și iar a cumpărat Stoica 7 pași de loc, pentru 20 aspri gata.

Și iar a cumpărat Stoica cu nepoții săi, Stan și cu Vlădislav, ocină la Popești, partea lui toată, din hotar pînă în hotar, oricît se va alege, partea lui Neagoslav toată, însă să țină Stoica și Stan jumătate și Vlădislav iară jumătate, pentru că a dat 1 500 aspri gata împreună.

Și iar a cumpărat Vlădislav ocină la Popești, partea femeii lui Manea, partea lui toată, oricît se va alege, pentru 500 aspri gata ². Și iar a cumpărat Vlădislav ocină la Popești, partea lui Ghințul, toată și cu Brilă, oricît se va alege, pentru că a dat Vladislav 800 aspri gata și Brilă a dat 200 aspri gata.

Și iar a cumpărat Beril ocină la Popești, din partea lui Ciuvic, însă partea lui Buligă toată și a sorei sale Stanca, iară toată, oricît se va alege, pentru 140 aspri gata.

Și iar a cumpărat Ona ocină la Popești partea lui Radul toată și de la Beril iară toată, din partea Șerbăneștilor din sus și din jos, toată, pentru 250 aspri gata.

Și iar a cumpărat Stan 2 ogoare de la Brănae, pentru 100 aspri gata. Și iar a cumpărat Stan 1 ogor de la Vișani, pentru 40 aspri gata.

Și iar a cumpărat Brilă 1 ogor de la Negotici, pentru 100 aspri gata.

Și iar a plătit Vlădislav pe Oprea, pentru bir și a dat 600 aspri gata. Și n-a putut Oprea să-i plătească asprii; ci i-a dat el în Dobrul ce i-a fost Oprei. . . ¹, iar lui Vladislav i-a zălogit <ocina>, care i-a plătit acumă acești aspri, ce sînt mai sus-scriși.

Și au vîndut. . . ¹ toți oamenii ce sînt mai sus scriși ocinele lor de-a lor bună voie cu știrea tuturor megieșilor din sus și din jos și dinaintea domniei-mele.

De aceea și domnia-mea <am dat> ² acestor oameni, ce sînt mai sus-scriși aceste ocine. . . ¹ de ocină și de ohabă lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit după porunca domniei-mele.

<Și martori> ¹ pune domnia-mea: jupan Dumitru mare vornic și jupan Teodosie mare logofăt, și jupan Stoichiță mare vistier și Neagrea mare spătar ¹ și Radul mare comis și Stroe mare stolnic și Șerban mare paharnic și jupan Preda mare postelnic și jupan Dumitru mare vornic.

A scris Ivan logofăt, în cetatea de scaun Tirgoviște, luna iunie 8 zile, cursul anilor de la facerea lui Adam pînă acum 7106 <1598>.

† Io Mihail voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Muzeul de istorie a orașului București, nr. 81 675.

Orig., hirtie (45×30), pecete aplicată în ceară roșie, căzută.

Acest document arată seria de cumpărături făcute în satul Popești, de către Stoica, unul din fiii spătarului Mihăilă, cu nepoții săi, de la rudele lor și de la mai mulți moșneni. Procedeul de cumpărare de la moșneni era cel obișnuit, adică scoaterea de la bir.

Sfatul domnesc este identic cu acel întilnit în documentele din 1, 4 și 20 iunie 1598 ⁴. Ivan logofătul mai apare ca diac și într-un document din 30 mai 1598 ⁵. Un pasaj din textul hrîsovolui a fost corectat în secolul al XVII-lea de un Gligorie mare logofăt, probabil Gligorie din Poiana, întilnit ca atare în sfatul domnesc al lui Matei Basarab, între 6 mai 1634 și 11 decembrie 1639 și în 1641 ⁶.

La sfîrșitul veacului al XVII-lea, satul Popești încetează de a mai fi moșnenesc, ajungînd în stăpînirea marelui comis Radu Știrbei (240 de stînjani) și a marelui armaș Cernica Știrbei, care cumpără, la 18 martie 1691 (7199) de la țărani, ultimii 1500 de stînjani rămași liberi.

¹ Loc rupt în orig.

² Textul de la: <... a cumpărat> pînă la: <500 aspri gata> a fost tăiat cu o linie cu cerneală roșie, deasupra căreia s-a scris: <De Gligorie vel logofăt>.

³ Omis în orig.

⁴ DIR, veac. XVI, B, vol. VI, p. 323, nr. 334, p. 324, nr. 335 și p. 325, nr. 336.

⁵ Ibidem, p. 322, nr. 333.

⁶ Lista dregătorilor din sfatul domnesc..., p. 570.

«moșie stearpă, fără de rumăni», cu 280 de taleri ¹. Mai târziu, partea de moșie a lui Cernica este vindută clucerului Udrican ², de la care o cumpără în 1740 o rudă a Știrbeilor, marele clucer de arie Iordache Colfescu, ispravnic al județului Vlașca ³. Acesta din urmă are pîră în divan la 25 august 1749 (7257) cu mai mulți moșteni din satele învecinate Popeștilor, anume Izvor (din jud. Vlașca), Ciocănești, Ungheeni, Negreni și Recea (din jud. Teleorman), ce-i contestau cumpărătura, invocînd dreptul de protimisii: jalba moștenilor este însă respinsă și Colfescu, întărit în stăpînirea moșiei ⁴. La 1831, satul Popești, aflat în plasa Mijlocul de Sus, jud. Teleorman, era în stăpînirea marelui logofăt Ștefan Belu ⁵.

6

1506 (7015) septembrie 16. — Radu cel Mare voievod întărește jupanului Bratul și cu frații, săi, delnițe în Sibiceu, cu vad de moară, în urma judecării cu frații lui Coțofan vornic.

† Милостию Божию, Їw Радѣа воєвода и господи́нь вѣсон земаи Ъггро-владѣинское, синѣ добраго и великаго Блад воєвода. Дакат господство ми сѣе поклѣнѣе господства ми салгем господства ми жѣпанѣс Братѣа и сѣ братиам си Блѣвналѣ и Мѣшат и Нан и Нѣвн и Станчул и сѣ синови нѣх и сестра си Нѣкша, іако да им ест ѣ Гнебчѣс ѡт дѣа бѣща им Нѣвнѣс, колико чѣ се избрати непродана делниче два хѣже и да им ест брод сѣс коденицѣс, понеже им ест стара и прака вчинѣс и дѣдинѣс.

И потом сѣрѣше пред господство ми Братѣа и братиѣ емѣс сѣс Коцофан дворник и сѣс Хрѣс тако донесе Братѣа и братиѣ емѣс пред господство ми кѣ болѣри та заклѣше.....⁶ таи брод сѣс коденицѣс Братѣа и братиѣ емѣс стара и прака вчина. По том пак донесе Братѣа и братиѣ емѣс пред господство ми кѣ болѣри та свидѣтелствоваше пред господство ми како ест таи вчина колико се вѣше речѣт стара и прака вчина и дѣдина.

Того радѣ им дадох и господство ми іако да им ест кѣ вчинѣс и кѣ вхѣсѣс ним и синоком им и вѣнском и прѣвнѣсчетом кѣ вѣкѣи и вѣре комѣс се ѡт нѣх прилѣчит сѣмрѣт.....⁷ дѣ. И кѣ нѣх прѣдалѣка да нѣст ни едѣнѣи кѣ вѣкѣи и нѣи ѡт когоже непотѣкѣовенно по рѣч господства ми.

Свидѣтели: жѣпан Барѣа и жѣпан Прѣвѣа Кралевские, жѣпан Строе велики дворник, жѣпан Богдан логофѣт, Прѣвѣа комис, Калот кистниѣр, Бадѣ пѣхарник, Драгомир столник, Нѣгоѣ постелник.

И азѣ Тѣдор граматѣи еже писах кѣ настолни град Трѣговицѣс, мѣсеца сѣптемврѣе сѣи дѣни, и летѣ же тѣ кѣжѣомѣс ѡт Ыдама хѣеі.

† Їw Радѣа кѣвода, милостѣа божѣа, господи́нь.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul bunului și marelui Vlad voievod. Dă domnia-mea această poruncă a domniei mele slugilor domniei-mele jupanului Bratul și cu frații săi Slăvilă și Mușat și Nan și Stanciul și cu fiii lor și sora lor Neacșa, ca să le fie la Sibiceu din partea tatălui lor Ion, cit se va alege delnițe nevindute, două case și să le fie vad cu moară, pentru că le este veche și dreaptă ocină și dedină.

Iar după aceea s-au pîrit înaintea domniei-mele Bratul și frații lui cu Coțofan vornic și cu Hîrs, astfel a adus Bratul și frații lui înaintea domniei-mele 12 boieri, astfel să jure...⁸

¹ Orig. rom. la Muzeul de istorie a orașului București, nr. 81 676.

² Copie din 22 iunie 1749 (7257) *ibidem*, nr. 81 677.

³ Orig. rom. *ibidem*, nr. 81 678.

⁴ *Ibidem*.

⁵ În cartografia generală a satelor Țării Românești alcătuită la 1831 (informație comunicată de Ion Donat)

⁶ Loc ștears și rupt în orig.

⁷ Loc rupt în orig.

acest vad cu moară a lui Bratul și a fraților lui veche și dreaptă ocină. După aceea iar a adus Bratul și frații lui înaintea domniei-mele 24 de boieri, ca să mărturisească înaintea domniei-mele că este această ocină ce-i mai sus-spūsă veche și dreaptă ocină și dedină.

De aceea am dat și domnia-meă, ca să le fie lor de ocină și de ohabă lor și fiilor lor și nepoților și strănepoților în veci. Iar oricărui dintre ei i se va întâmpla moarte...¹ iar la ei prădalică să nu fie niciodată în veci, și de nimeni neclintit, după spusa domniei-mele.

Martori: jupan Barbul și jupan Pîrvul Craiovescul, jupan Stroe mare vornic, jupan Bogdan logofăt, Pîrvul comis, Calotă vistier, Badea paharnic, Dragomir stolnic, Neagoe postelnic.

Și eu Tudor grămătic, care am scris în cetatea de scaun Țirgoviște, luna septembrie 16 zile, și cursul anilor de la Adam 7015 <1506>.

† Io Radul voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Acad. R.P.R., MDLVI/1.

Text slav, hîrtie (29 × 21,8), pecete aplicată în ceară roșie, căzută.

În afara caracterelor paleografice, indicînd mai de grabă o contrafacere din cea de-a doua jumătate a veacului al XVII-lea, conținutul documentului provoacă unele îndoieli. Astfel, deși în izvoarele publicate satul Sibiciu (azi în raion Cislău, reg. Ploiești) este întărit la 11 decembrie 1534 de Vlad vodă Vintilă fraților Slăvilă, Nan și Stanciu și ficeii acestuia din urmă Briia², iar între 1549 și 1551 se afla în stăpînirea Neacșai și Stancăi, surorile celor amintiți mai sus³, totuși în documentul de față apar unele inadvertențe care îl fac suspect. Dregătoria de vornic a lui Coțofan (personaj neîntîlnit în alte izvoare contemporane) este foarte îndoielnică pentru acea epocă, iar sfatul domnesc corespunde mai de grabă anului 1505⁴, lipsind însă din rîndul acestor dregători Danciul, mare spătar, menționat constant în toate hrisoavele cunoscute pînă acum din amintita perioadă; pe de altă parte, la 20 august 1506 este întîlnit ca mare stolnic Izvoran⁵. În sfîrșit, Tudor grămăticul apare ca diac al cancelariei domnești la 21 iunie, 9 și 10 decembrie 1505 și 7 septembrie 1508⁶, dar numai la București și niciodată la Țirgoviște. Coroborarea elementelor de ordin paleografic cu critica internă a documentului ridică îndoieli asupra autenticității sale, chiar dacă unele date din cuprinsul său corespund realității, verificate printr-alte izvoare cunoscute.

7

1569 (7077) mai 8. — Alexandru Mircea voievod întărește lui Dobromir, mare ban al Craiovei, satele: Voinigești de lîngă Tg.-Jiu, Izlazul de dincolo de Olt ș.a., cumpărate împreună cu fratele său, popa Gherghie.

† Милостѣю божию, ѿ Миландра конкода и господинъ въсохнъ земле Ѹггровлахиноскою, синъ великаго и прѣдобраго, поконниомъ Мирча кодѣ, анепѣю поконниомъ Мухнѣ кодѣ. Дават господство ми сѣю повелѣнию господство ми, прѣпочитенномъ правителю и прѣво съѣктинко и нан паче из къща господство ми жспан Добромир велики бан Кралевски и със синови нам, елижеже Богъ прѣпштит, такоже да мѣ ест учинѣ въскъ селомъ Еко>ниевѣицѣи въ кодъ Тръгъ Жилъ със въскъ хотаромъ вътъ полю и вътъ шѣмъ и вътъ кодъ и вътъ дѣла съсъ винограда и съсъ квини и съсъ въскъ доходоковъ вътъ посѣдѣи понеже сѣю внише реченно село Коннеици <Билъ сѣт>¹ за дѣдѣнно жспаници Нѣкшѣкъ логофѣтѣса вътъ Дръгояци таже га естъ покшпила почтенномъ правителю господство ми жспан Добромир велъ банъ вътъ надъ жспаници Нѣкша и вътъ анепсѣю енъ Радѣла Бидивнѣла постелникъ вътъ Дръгояци, радѣ цѣмъ ѿ за аспри сребро готови.

¹ Loc rupt in orig.

² DIR, veac. XVI, B, vol. II, p. 165–166, nr. 164.

³ Ibidem, p. 389–390, nr. 412.

⁴ La 2 și 21 iunie și 10 decembrie; cf. ibidem, vol. I, p. 29, nr. 24, p. 31, nr. 26, și p. 35, nr. 29.

⁵ Ibidem, p. 40, nr. 35.

⁶ Ibidem, p. 31, nr. 27; p. 33, nr. 28; p. 35, nr. 29 și p. 44, nr. 43.

И пакѣже да ест почитенномъ правителю господство ми жѣпанок Добромир вел бан село Излазѣла вт код Д.....¹ вт прѣко ѿлт със вѣсѣх хотаром вт поля н вт шѣм н вт код н вт винограду н със вечини н със вѣсѣх доходок вт посѣдѣ, понеже ест ² покѣпна вт на Бадѣ вт Цѣцѣрѣлануѣ радѣ цѣн..... <ас>¹ при готови сребро.

И пакѣже ест покѣпна почитенномъ правителю господство ми жѣпан Добромир вел бан пакѣже вт на жѣпанѣца Нѣкѣша н вт на анепѣю ен Радѣл Бидикѣла положин <вт село вт Пѣс>¹ кѣѣц със вечини н вт по вѣсѣх хотаром н вт пол н вт шѣм н вт код н вт сѣдалице село н вт доходок н вт посѣдѣ полокино, радѣ цѣн <ѣ за <аспри го>¹ токн.

И пакѣже да ест <почитенн>¹ омъ правителю господство ми жѣпан Добромир н брат им попа Герге положин вт село Рѣнѣш вт пол н вт шѣм н вт код н вт вечини н вт доходок н вт по вѣсѣх хотаром све.....<к>¹ спна вт на Дрѣгич вт Гѣлѣтрѣск, радѣ цѣн <л за аспри сребром готови.

И пакѣже да ест почитенномъ правителю господство ми жѣпанок Добромир вел бан н брат его поп Герге село.....¹ вт.....¹ със вѣсѣх хотаром вт пол н вт шѣм н вт код н вт сѣдалице селок н със вечини н със доходок вт посѣдѣ, понеже ест покѣпна вт на Прѣнишорѣки, радѣ цѣн <ѣ за аспри сребром готови.

<И пакѣже>¹ ест покѣпна почитенномъ правителю господство ми жѣпан Добромир вел бан н брат его поп Герге вѣде ѣ стол господство ми карош Бѣксрѣцѣ един брод за водни н със мѣсто за лозѣю ѣ код Дѣм <ковица?>.....¹ антаравѣке ³ (?), радѣ цѣн <ѣ за аспри сребром готови. И хотаромъ да знает вт спо Люпиц даже до Лакѣла Гѣлѣок до близ вт кранна карошок.

Пак ест покѣпна почитенномъ <с пр>¹ авителю господство ми жѣпан Добромир вел бан ѣ карош Трѣговице един мѣсто за кѣке вт на Марко сѣрѣла, радѣ цѣн <г за аспри сребром.

И прода ест сѣю више рѣх волѣри сѣю више реченно селове н.....¹ нн.....¹ почитенномъ правителю господство ми жѣпанок Добромир вел бан н брат его поп Герге за своимъ доброволю със знанѣ волѣримъ н вѣсѣм мѣгѣшом вт крѣст мѣсто вт гор из дол н вт прѣд господство ми.

Его радѣ дадохъ господство ми почитенномъ правителю господство ми жѣпан Добромир вел бан н брат его поп Герге да мѣ ест учинѣ ѣ вѣхак им н синоки им н вѣнкомъ н прѣвѣночитомъ н <в>т нн когожди непоколѣкимъ поризмо господство ми.

Ге сѣдѣтелю поставѣкимъ: жѣпан Драг(о)мир велики дворник н жѣпан Ыкашко велики логофет н жѣпан Дѣмѣтрѣ велики кнѣтиар н жѣпан Ътан вел спатар н жѣпан Мѣнѣрѣ вел комѣс н Бадѣ вел столник н Гонѣцѣ вел пѣхарник н жѣпан Ътонка велики постѣлник. И исправник Ыкашко велики лѣгофет.

Пис аз Тѣдор граматик, вѣ столни граду Бѣксрѣц, мѣсеца маѣю н дѣни, тѣкѣшаго лѣтомъ вѣ лѣт <зоз.

† Ыв Ылиѣандрѣ кѣвекода, мѣлостѣю божѣю, господинѣ.

¹ Loc rupt in orig.]

² Textul de la: «...село Излазѣла...» pînă la: «...понеже ест...» a fost tăiat cu o linie.

³ Text neinteligibil.]

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Alexandru voievod și domn a toată țara Ungrovlahiei, fiul marelui și preabunului, răposatului Mircea voievod, nepotul răposatului Mihnea vodă. Dă domnia-mea această poruncă a domniei-mele, preacinstiului dregător și întâiul sfetnic și mai ales din casa domniei-mele jupan Dobromir, mare ban al Craiovei și cu fiii lui, cîți Dumnezeu îi va lăsa, ca să-i fie de ocină tot satul Voinegeștii de lingă Tg.-Jiu, cu toate hotarele din cîmp și din pădure și din apă și din dealul cu vii și cu vecini și cu tot venitul, de pretutindeni, pentru că acest mai sus-zis sat Voinegești «a fost»¹ de moștenire al jupănei Neașa logofeteasa din Drăgoești. Astfel l-a cumpărat cinstiul dregător al domniei-mele jupan Dobromir mare ban, de la jupanița Neașa și de la nepotul ei Radul Bidiviul postelnic din Drăgoești, drept preț 60 000 de aspri de argint gata.

Și iar să-i fie cinstiului dregător al domniei-mele, jupanului Dobromir mare ban, satul Izlazul de lingă D<unăre>,¹ de dincolo de Olt, cu tot hotarul din cîmp și din pădure și din apă și din vii și cu vecini și cu tot venitul de pretutindeni, pentru că l-a² cumpărat de la Badea din Țițărălgea, drept preț...¹ aspri de argint gata.

Și iar a cumpărat cinstiul dregător al domniei-mele jupan Dobromir mare ban, iar de la jupanița Neașa și de la nepotul ei Radul Bidiviul jumătate <de sat din Păs>³ căești cu vecini și de peste toate hotarele și din cîmp și din pădure și din apă și din vatra satului și din venit și de pretutindeni, jumătate, drept preț 25 000 de <aspri ga>¹ta.

Și iar să-i fie cinstiului dregătorului domniei-mele jupanului Dobromir și fratelui lui, popa Gherghe, jumătate din satul Runcu, din cîmp și din pădure și din apă și din vecini și din venit și de peste toate hotarele...¹ a cumpărat de la Drăghici din Sălătruc, drept preț 30 000 de aspri de argint gata.

Și iar să-i fie cinstiului dregător al domniei-mele jupanului Dobromir mare ban și fratelui lui, popa Gherghe, satul...¹ din...¹ cu toate hotarele din cîmp și din pădure și din apă și din vatra satului și cu vecini și cu venit de pretutindeni, pentru că a cumpărat de la Prunișoreni, drept preț 12 000 de aspri de argint gata.

<Și iar>¹ a cumpărat cinstiul dregător al domniei-mele jupan Dobromir mare ban și fratele lui, popa Gherghe, aici în scaunul domniei-mele, orașul București, un vad de moară și cu locul de vie, în apa Dîm<boviței>?...¹, drept preț 700 de aspri de argint gata și hotarele ca să se știe dinspre Lupești, pînă la Lacul Adînc, pînă aproape de marginea orașului.

Iar a cumpărat cinstiul dregător al domniei-mele jupan Dobromir mare ban în orașul Tîrgoviște, un loc de casă de la Marco sirbul, drept preț 3 000 de aspri de argint.

Și au vîndut acești mai sus-zii boieri aceste mai sus-zise sate și...¹ cinstiului dregător al domniei-mele jupanul Dobromir mare ban și fratele lui, popa Gherghe, de a lor bună voie cu știrea boierilor și a tuturor megiașilor dimprejurul locului, din sus și din jos și înaintea domniei-mele.

Pentru aceea am dat domnia-mea cinstiului dregător al domniei-mele jupanului Dobromir mare ban și fratelui lui, popa Gherghe, să-i fie ocină și ohabă lui și fiilor lui și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit după porunca domniei-mele.

Iată martori punem: jupan Dragomir mare vornic și jupan Ivașco mare logofăt și jupan Dumitru mare vistier și jupan Stan mare spătar și jupan Mitea mare comis și Badea mare stolnic și Gonța mare paharnic și jupan Stoica mare postelnic. Și ispravnic Ivașco mare logofăt.

Am scris eu, Tudor grămătic, în orașul de scaun București, luna mai 8 zile, cursul anilor în anul 7077 <1569>.

† Io Alixandru voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Acad. R.P.R., MDLVI/2.

Orig., pergament (31,5 × 40), pecete timbrată cu legenda: † Иѣ... Іу Іѣ
[† Pecetea lui Io Alexandru voievod...]

Documentul dă unele lămuriri prețioase cu privire la cîteva proprietăți ale lui Dobromir, mare ban al Craiovei³, cunoscut dregător din vremea domniilor lui Alexandru Mircea și Mihnea al II-lea Turcitul.

¹ Loc rupt în orig.

² Textul de la: «...satul Izlazul...» pînă la: «...pentru că l-a...» a fost tăiat cu o linie.

³ Asupra vieții și activității sale, vezi încercarea de monografie a lui D. Bălașa, *Dobromir mare ban al Craiovei (1568–1583)*, în «Mitropolia Olteniei», XII (1960), nr. 1–2 (ianuarie-februarie), p. 24–41.

Astfel, satul Voinigești de la Jiu (astăzi în raion Gorj, reg. Oltenia), a fost cumpărat cu 60 000 de aspri de la Neacșa, logofeteasa din Drăgoești, și nepotul ei Radul Bidiviul, postelnic, la 15 februarie 1569, tranzacția încheindu-se în casa lui Dobromir banul din București¹; mai târziu, la 13 august 1586, acest sat este întărit de Mihnea vodă Turcitul, după moartea lui Dobromir, fratelui acestuia popa Gherghe logofăt².

În ceea ce privește satul Islaz de lângă Olt (azi în raion Turnu-Măgurele, reg. București), sint cunoscute din documente cumpărăturile făcute acolo de Dobromir banul de la jupineasa Anca și fiii ei Pravăț și Barbul și de la ginerele jupiniței Cîrstina, Badea logofătul, împreună cu fiul său Văsiu, cu 40 000 de aspri; jupinița Anca era fiica Cîrstinei, sora lui Radu vodă Paisie³; aceste părți de moșie au ajuns apoi în stăpînirea mănăstirii Sf. Troiță (Radu Vodă) din București⁴. Din documentul de față se constată o cumpărătură suplimentară în Islaz de la Badea logofătul din Țîrlig (Țîrligea)⁵, ginerele jupiniței Cîrstina, amintit mai sus.

Numele altui sat cumpărat de Dobromir banul de la logofeteasa Neacșa din Drăgoești și nepotul ei Radul Bidiviul este mutilat din pricina rupturii documentului; trebuie însă să fie Păscăești (sat dispărut lângă Runcu, raion Drăgășani, reg. Argeș), amintit documentar la 21 ianuarie 1579⁶ și întîlnit împreună cu moșiile Voinigești și Runcu, la 15 aprilie 1638 (7146) printre ocinele răsucumpărate de nepoții lui Dobromir banul, Dumitru Filișanul, mare pitar, și Dragomir din Plăviceni, mare armaș⁷.

Satul Runcu (azi în com. Grădinari, raion Drăgășani, reg. Argeș) cumpărat de Dobromir de la Drăghici logofăt din Sălătruc (raion Curtea de Argeș, reg. Argeș), este cunoscut încă de la 18 martie 1533, cînd aparținea pe jumătate lui Chirtop portar, care l-a schimbat apoi cu sora sa Voica, soția lui Lăudat mare clucer⁸; la 12 iunie 1560, acea jumătate de sat se afla în stăpînirea fiicei acestora din urmă, Calea, și a soțului ei, Sirbul logofătul⁹, iar la 12 noiembrie 1576, a fost întărită și fetelor lor, Despina și Calea cea mică¹⁰; Drăghici logofăt din Sălătruc, în calitate de soț al Despinei, apare și el stăpînind în Runcu la 12 iulie (sau august) 1578¹¹.

Cumpărătura lui Dobromir banul și a fratelui său popa Gherghe, de la Prunișoreni ca și achiziționarea locului de casă din Tîrgoviște de la Marco sirbul, nu ne sînt cunoscute dintr-alte documente.

În sfîrșit, proprietățile din București, de lângă Dimbovița, în spre Lupești, în apropierea Ciutăriei domnești și a Lacului Adînc, unde Dobromir a ridicat mai multe mori, ajunse mai târziu în stăpînirea mănăstirii Sf. Troiță (Radu Vodă), sînt amintite într-o serie de documente din mai 1585 — iunie 1586, 30 mai 1586, 6 și 14 februarie 1587¹².

Sfatul domnesc nu corespunde însă datei indicate în document, ci anului 1572, cînd sînt întîlniți dregătorii amintiți aici, la 3, 12, 16, 17 și 22 mai¹³, ca și Tudor grămăticul, diacul cancelariei domnești, care nu este menționat în București decît la 7 august, 11 octombrie 1571 și 6 mai 1572¹⁴.

8

1605 (7113) aprilie 14. — *Jupanița Maria din Florești, fiica lui Drăghici vornic, dăruiește nepoatei sale Maria și lui Drăghici paharnic, satul Anini, de zestre, în locul celor 20 000 de aspri promiși de Radul fost mare clucer.*

† Еъ имѣ втца и сына и свѣтаго дсха амин. Исписах аз жспаница Марѣа вт Флорещ, дщера Драгичок дворник мати поконном жспан Радул бие вел ключар сѣю моа книг, іакоже да се знает како ест ена глаголѣ сам синѣ моѣ поконном Радул ключар сѣс сѣтом его кѣда ест посагал по негова внска на им Марѣа

¹ I. Ionașcu, *Documente privitoare la Oltenia și jud. Olt în « Arhivele Olteniei », XIV (1935), nr. 77—78 ianuarie-aprilie) p. 107 și 108, nr. 1.*

² DIR, veac. XVI, B, vol. I, p. 253—260, nr. 271.

³ Document inedit din 2 martie 1575 (7083) la Muzeul de istorie a orașului București, nr. 39081, și DIR, veac. XVI, vol. IV, p. 322, nr. 328, p. 411, nr. 414; vol. V, p. 297—298, nr. 310.

⁴ Ibidem.

⁵ Satul Țîrlig este azi dispărut și se afla odinioară în apropierea com. Ghergani, raion Răcari, reg. București.

⁶ DIR, veac. XVI, B, vol. IV, p. 399, nr. 402.

⁷ Arh. St. Buc., *Episcopia Rimnic, CII/10.*

⁸ Ibidem, veac. XVI, B, vol. II, p. 128—129, nr. 129.

⁹ Ibidem, vol. III, p. 193—194, nr. 229.

¹⁰ Ibidem, vol. IV, p. 242, nr. 243.

¹¹ Ibidem, p. 326—327, nr. 333.

¹² Ibidem, vol. V, p. 188, nr. 201, p. 241, nr. 255, p. 294—295, nr. 307, și p. 298, nr. 310.

¹³ Ibidem, vol. IV, p. 71, nr. 73; p. 73, nr. 76; p. 74, nr. 77; p. 74, nr. 78 și p. 75, nr. 79.

¹⁴ Ibidem, p. 42, nr. 44; p. 50, nr. 52; p. 72, nr. 75.

по Дръгич пѣхарник да ю дават прѣкіе ꙗко аспри и кони д. ѿ [а] потом прилѣчи се емѣ съмрътъ радѣ нѣкое хоцѣ еже бѣу сѣна ест и възимал нх ест и мархѣ и аспри емъ вѣснхъ, таже нѣст сѣхвати да бѣхъ дал прѣкіе тѣхъ ꙗко аспри, что ест самъ говорна. ѿ въ томъ по съмръти синь монъ жѣпанъ Радѣлъ вѣсъ клѣчаръ не съмъ ималъ спѣзѣ да ю даватъ имъ радѣ прѣкіе, что въсъ хотѣла да ехъ даватъ монъ синь Радѣлъ клѣчаръ.

ѿ нѣ съмотрихомъ азъ занеже съсъ тѣхъ аспри пакъ въсъ хотѣли сѣтъ наша вѣска на имъ Марѣа и можъ енъ Дръгичъ пѣхарникъ кѣспити ѿни едѣнь село за прѣкіе, како да имъ естъ дѣдинѣ а намъже вѣчно въспоминаніе, таже въстаніхомъ азъ тѣре съмъ глѣдахомъ ѿт ѿ наше ѿтѣчѣствіе едѣнь село глѣголемѣго ѿниинѣ¹, тѣре съмъ далъ нашеѣмъ вѣсѣ Дръгичъ пѣхарникъ и наша вѣска жѣпанница Марѣе въсъ и съсъ вѣснъ вѣчиннъ и съсъ въсъ ходокомъ и съсъ сваке хотарѣвѣемъ, ѿакоже да имъ естъ въ ѿхавѣ емѣ и синовиѣ емѣ вѣсѣкомъ и прѣкнѣчетомъ и ѿт ѿ нхъ когоже ѿпокоѣлемѣ въ вѣкнъ вѣкомъ нашъ въ мирѣ сѣа и намъже да естъ вѣчно въспоминаніе.

ѿ тако въстаніхомъ азъ съмъ ² та и поставихомъ и клаѣсѣ како въ ² нашъ кого хѣкетъ покѣсѣтѣ възимати се вѣше речено село, что съмъ далъ и хѣкетъ раздрати се сѣе наше кнѣгъ и сѣстроѣніе по съмрътѣ нашъ карѣ ѿтъ сѣродниці нашнъ нанъ карѣ ѿтъ дрѣгнѣже люде и породѣнѣ того да сѣтъ трѣклѣтѣ за тѣи ѿтеци нѣже въ Некенъ и да естъ съсъ ѿуда и съ ѿрѣа и съ ѿнимнъ некѣрни ѿсѣенъ, еже възѣвши съсъ вѣлѣемъ глѣгомъ надъ Христа Бога възми възми и распѣни еѣго и крѣкъ еѣго надъ нхъ и надъ чѣда имъ, ѿакоже <естъ>³ и вѣдетъ въ вѣкнъ аминъ. ѿ намъ да нѣстъ по наша ѿстроѣніе.

Писъ азъ ѿрѣмѣа логофѣтъ, мѣсеца апрѣлѣ дѣи дѣни, текѣщимъ лѣтомъ ѿт ѿдама въ лѣтъ хѣзргѣ.

Traducere. † În numele tatălui și al fiului și al sfintului duh, amin. Am scris eu jupanița Maria din Florești, fiica lui Drăghici vornic, mama răposatului jupan Radul, fost mare clucer, această a mea carte, ca să se știe că a fost vorba a însuși fiului meu răposatul Radul clucer, cu gura lui, cînd a măritat pe nepoata sa, anume Maria, după Drăghici paharnic, să-i dea zestre 20 000 aspri și patru cai. Iar după aceea i s-a întîmplat lui moarte de la niște hoți ce l-au ucis și i-au luat și marfa și asprii lui toți, astfel n-a apucat să dea zestre acei 20 000 de aspri ce însuși a vorbit. Iar după aceea, după moartea fiului meu jupan Radul, fost mare clucer, n-am avut bani ca să-i dau pentru zestre ce a vrut să-i dea fiul meu, Radul clucer.

Cî, am socotit eu pentru că cu acești aspri tot au vrut să cumpere nepoata noastră anume Maria și bărbatul ei, Drăghici paharnic, un sat de zestre, ca să le fie dedină, iar nouă veșnică pomenire, astfel m-am sculat eu de am cercetat din moștenirea noastră un sat anume Anini¹, ce însămi am dat nepotului nostru, Drăghici paharnic și nepoatei noastre, jupanița Maria, tot și cu toți vecinii și cu tot venitul și cu toate hotarele, ca să le fie de ohabă lor și fiilor lor, nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit în vecii vecilor în lumea aceasta și nouă să ne fie veșnică pomenire.

Și astfel am lăsat eu . . .² și am pus și blestem ca . . .² cine va îndrăzni să ia acest mai sus-spus sat ce însămi am dat și va voi să strice această a noastră carte și întocmire, după moartea noastră, ori din neamul nostru sau din alți oameni și neam, acela să fie blestemat de 318 părinți, cei de la Nicheia și să fie cu Iuda și cu Arie și cu alți necredincioși iudei care au strigat cu mare glas asupra lui Hristos Dumnezeu, «luați-l, luați-l și răstigniți-l» și singele lui asupra lor și asupra copiilor lor, ceea ce <este>³ și va fi în veci amin. Și nouă să ne fie după întocmirea noastră.

¹ Scris cu altă cerneală pe un loc alb.

² Loc rupt în orig.

³ Omis în orig.

Am scris eu, Erimia logofăt, luna aprilie 14 zile, cursul anilor de la Adam în anul 7113 <1605>.

Acad. R.P.R., MDLVI/6.

Orig., hîrtie (32 × 21), pecete timbrată.

Datele acestui interesant document întregesc unele informații pe care le avem asupra proprietăților boierilor din Florești. Maria din Florești, zisă și cea bătrînă (m. după 1606), fiica marelui vornic Drăghici (m. 1 aprilie 1537), în urma făgăduielii făcute de răposatul ei fiu, Radul fost mare clucer, înzestrează din averea sa¹ cu satul Anini (probabil Valea Aninilor, com. Corlățel, raion Vinju-Mare, reg. Oltenia), pe o nepoată a acestuia anume Maria, soția lui Drăghici paharnic (amîndoi neîntîlniți pînă acum în izvoarele publicate). Satul Anini se afla la 30 mai 1533 în stăpînirea lui Barbul mare postelnic și a nepotului său Detco postelnicul², iar la 15 iunie 1543 este întărit aceluiași Detco devenit mare armaș, soacrei sale Neacșa și jupînei lui, Calea³.

Radul Florescu mare comis în sfatul domnesc între 1 iunie 1591 și 27 august 1592 și între 26 septembrie 1594 și 28 decembrie 1599⁴, apoi mare clucer între 1602 și 1604, a fost unul din boierii trimiși la Poartă pentru a susține numirea lui Mihai Viteazul în scaunul de domnie al Țării Românești⁵. La 8 iulie 1604 «i s-au întîmplat moarte de niște răi păcătoși și tilhari, care au năvălit din munte asupra satului Nămăești și l-au lovit și l-au omorît»⁶, fiind înmormîntat la Mitropolia din Tîrgoviște. Din căsătoria sa cu Stanca⁷, o rudă a boierilor Drăgoești, Radul Florescu nu a avut urmași, averea lui trecînd în moștenirea boierilor din Cornăteni și a altor rude de sînge, scoborîtori ai jupînesii Velica din Șitoaie, soția lui Radul postelnic Craiovescul și fiică a lui Vintilă Florescul din veacul al XV-lea⁸.

9

1620 (7129) decembrie... — Radu Mihnea voievod întărește lui Voinea Ciorăscul din Vlădeni ocină în Cegani.

† Многостію кожїю [кожїю] Їw Радѣа коєкода и господинѣ късон землє Оуггровлахїнское, синѣ велкаго и прѣдобраго поконнном Мнхнек коєкода. Дакат господство ми сїю покѣленїє господства ми Коннек Чорькска вт Блѣдѣни и сѣс синови си, елнцѣже Богъ»⁹ даровахъ, іакоже да мѣ ест вчинѣс с Чегани, вѣаче вт дѣл Станчулов ѱ сеженн вт поля и вт по къс хотаром карє елнка се хтит изберет понеже ест покс.....⁹ сїе вчинѣс еке кнше реченѣс вт на Станчул за оу (?) новци готови ешеже сѣда къ дѣни господства ми и пришеа ест сам Станчул прѣд господства ми ... <скеде>⁹ телестет како ест ена продаа сїе вчинѣс еке кнше реченѣс за негов добром колю и сѣс сзнанїє мнози мегїашин вт вкрѣсть мѣстов вт гор и вт дол <по нме>⁹ вт Блѣдѣни поп Манѣ и вт Мѣтьсєц Гни и Бладѣс и Миркан.

Сєго радї дадох и господство ми Коннек Чорькска, іакоже да мѣ ест вчинѣс за дѣдинѣс къ вхлє єго и синоки и кншком и прѣкнечетом и не вт неко-гоже непоколѣкєкмѣс по рєч господства ми.

Єже и скедетєлн постакихом господство ми: жѣпан Бєнтлѣ <кєл>⁹нки дворник и жѣпан Папа велки логѣфєт и жѣпан Ёсдан велки вистнїар и жѣпан Некска

¹ Asupra satelor stăpînite de Maria din Florești vezi DIR, veac. XVII, B, vol. I, p. 141—142, nr. 144; p. 143 nr. 145; p. 287, nr. 268; p. 409—410, nr. 365; p. 475—476, nr. 421; vol. II, p. 55, nr. 60; p. 419, nr. 361; vol. III p. 109—110, nr. 89; p. 500, nr. 451; p. 615, nr. 548; vol. IV, p. 137, nr. 147; p. 414, nr. 428. Vezi și George D. Florescu, *Vintilă I din Cornățeni (c. 1480/90—c. 1553)*, în vol. *În amintirea lui Constantin Giurescu*, București, 1944, p. 210 și 213—220.

² DIR, veac. XVI, B, vol. II, p. 141, nr. 140.

³ Ibidem, p. 302—303, nr. 309.

⁴ Lista dregătorilor din sfatul domnesc..., p. 575.

⁵ George D. Florescu, *Un sfetnic al lui Matei Basarab, ginere al lui Mihai Viteazul*, în R.I.R., vol. XI—XII (1941—1942), p. 83, n. 1.

⁶ DIR, veac. XVII, B, vol. I, p. 475, nr. 421.

⁷ Ibidem, p. 287, nr. 268.

⁸ G. D. Florescu, *ibidem*.

⁹ Loc rupt în orig.

БЕЛКН СПАТАР Н БЕРТОЛОМЕЮ БЕЛ СТОЛНИК Н ГОГА БЕЛ КОМИС Н ЫУН БЕЛ ПЕХАРНИК Н ЖЪПАН ТРЪФАНДА БЕЛКН ПОСТЕЛНИК. Н ИСПРАВНИК ПАПА БЕЛКН ЛОГОФЕТ.

Н ИСПИСАХ СТАНКЪЛА, ВЪ СТОЛ ГРАД ТРЪГОВИЩЕ, ВЪ МЪСЦА ДЕКЕМВРЬЕ...¹ УТ
ИДАМА ДО НИИК ТЕКЩАГО, ВЪ ЛѢТ 7200.

† ЫУ РАДУЛА КВЕКОДА, МИЛОСТІЮ БОЖІЮ, ГОСПОДИНЬ.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Radul voievod și domn a toată țara Ungro-vlahiei, fiul marelui și preabunului răposatului Mihnea voievod. Dă domnia-mea această poruncă a domniei-mele lui Voinea Ciorăscul din Vlădeni și cu fiii săi <ciți Dumnezeu>¹ îi va da, ca să-i fie lui ocină în Cegani, însă din partea lui Stanciul 10 stinjeni din cimp și de peste tot hotarul oricât se va alege, pentru că a cumpărat...² această ocină, ce este mai sus-zisă de la Stanciul, pentru 400 (?) bani gata, încă acum în zilele domniei-mele; și a venit însuși Stanciul înaintea domniei-mele...³ de a mărturisit că a vîndut această ocină ce este mai sus-spūsă de a lui bună voie și cu știrea tuturor megiașilor din jurul locului din sus și din jos <anume>⁴ din Vlădeni, popa Manea și din Mătăsești, Sin și Vladu și Mircan.

De aceea am dat și domnia-mea lui Voinea Ciorăscul, ca să-i fie ocină de moștenire, de ohabă lui și filor și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit după spusa domniei-mele.

Iată și martori am pus domnia-mea: jupan Ventil mare vornic și jupan Papa mare logofăt și jupan Aslan mare vistier și jupan Necula mare spătar și Bertolomei mare stolnic, și Goga mare comis și Ion mare paharnic și jupan Trufanda mare postelnic. Și ispravnic Papa mare logofăt.

Și a scris Stancul, în cetatea de scaun Tîrgoviște, în luna decembrie...⁵ de la Adam pînă acum curgător în anul 7129 <1620>.

† Io Radul voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Acad. R.P.R., MDLVI/10.

Orig., hîrtie (30 × 42,4), pecete timbrată, căzută.

Voinea Ciorăscul din Vlădeni (sat la sud de vărsarea Ialomiței în Dunăre, azi în raion Fetești, reg. București), cumpărătorul satului Cegani (lingă balta Ialomiței, raion Fetești) nu mai este întilnit în alte documente contemporane, publicate. Satul Cegani era stăpînit în vremea domniei lui Pătrașcu cel Bun (1554—1558) de Stănilă, mare vornic, ca avere zestrală a soției sale, jupineasa Neacșa²; la 6 mai 1623 se întăresc unui Zaharia Lăzărescul 50 de stinjeni din această moșie, cumpărați pe 5 000 de aspri gata de la Boba, fiica lui Nan, în timpul primei domnii a lui Alexandru vodă Iliăș (1616—1618)³. Megieșii martori la cumpărătoarea lui Voinea Ciorăscul sînt din satele Vlădeni și Mătăsești (pe Ialomița, raion Slobozia, reg. București).

Sfatul domnesc este identic cu cel cunoscut din 2, 10 și 31 decembrie 1620⁴. Stancul grămăticul domnesc, mai este întilnit ca diac la Tîrgoviște la 11 ianuarie, 12 ianuarie, ianuarie-martie, 14 mai, 23 iunie și 11 octombrie 1620⁵.

10

1635 (7143) martie 13. — Matei Basarab voievod întărește lui Dumitru Filișanul mare pitar, ocină cu vecini în Spinișorul-de-Sus, județul Mehedinți, vîndută de domn în timpul boieriei, pentru 360 ughi, și ocini în satul Risipiți, cu vecini.

† МИЛОСТІЮ БОЖІЮ, ЫУ МАТЕЮ КВЕКОДА Н ГОСПОДИНЬ ВЪСОН ЗЕМЛН ЪСГГРО-КЛАХІНСКОЕ, КНШК БЕЛКАГО Н ПРѢДОБРАГО, СТАРАГО, ПОКОИННОМЪ ЫУ БАСАРАБЪ КВЕКОДА. ДАВАТ ГОСПОДСТВО МИ СІН ПОКЕЛКНІЕ ГОСПОДСТВО МИ, ПОЧТЕННОМЪ ПРАВИТЕЛЮ ГОСПОДСТВО МИ ЖЪПАН ДЪМИТРЪ ФИЛИШАНЪ БЕЛ ПИТАРЮ Н СЪС СИНОВИ СІН ЕЛИЦЕЖЕ

¹ Loc rupt în orig.

² DIR, veac. XVI, B, vol. III, p. 19, nr. 21.

³ Ibidem, veac. XVII, B, vol. IV, p. 266, nr. 282.

⁴ Ibidem, vol. III, p. 618, nr. 550, p. 620, nr. 552, și p. 622, nr. 554.

⁵ Ibidem, p. 454, nr. 441; p. 458, nr. 415; p. 460, nr. 417; p. 526, nr. 473; p. 570, nr. 507 și p. 597, nr. 531

Богъ даровахъ, икоже да мѣ естъ учинѣ и вечинѣи ѣ село ѣ Горъ Спиннишоръ въ
сѣдѣтко Мехединци, ани делъ господѣтко ми половинѣ за село въ полъ и въ шѣмъ
и въ водъ и съе въснхъ вечинѣи и съе въе ходокѣмъ и въ сѣдалище сѣлѣмъ въ
поскѣдѣ каре елика се хтитъ избератъ въ презъ въе хотарѣмъ по старе хотаре и
вѣлѣси понеже сѣи више реченъ на половинѣ за село въ Горъ Спиннишоръ билъ соутъ
господѣтко ми за дѣдѣиѣи ениже въ прѣжде вѣкмъ. И потомъ къда естъ билъ въ

дѣни Илийандръ воеводе Илийашъ въ лѣтъ хзрлз по вѣкмѣ къда съмъ билъ господѣ-
тко ми воевръ вѣлъ агъ а господѣтко ми самъ продалъ съмъ естъ сѣи половинѣ за
село въ Горъ Спиннишоръ съе въснхъ вечинѣи колѣце се хоцетъ нантъ ѣ делъ господѣ-
тко ми съе въснхъ учинѣи и съе въе ходокѣмъ въ хотаръ до хотаръ почитенномѣ
правителю господѣтко ми жѣпанъ Дѣмитръ вѣлъ питаръ что естъ билъ тогда къпнтъ,
за сѣи тѣ аспри готови за докровакоу и съе ѣзнанѣи въсѣмъ воеврѣмъ и съе
ѣзнанѣи братѣмъ господѣтко ми и а мегѣишомъ въ горъ изъ долъ и въткрѣстѣ
мѣстомъ. И съмъ възималъ господѣтко ми тогда въснхъ новѣи въ рѣкѣ жѣпанъ
Дѣмитръ вѣлъ питаръ, что естъ билъ тѣгда къпнтъ и сѣи више речени аспри далъ ю
съмъ господѣтко ми пакъ въснхъ по село Бѣвничюлъ, тере съмъ покѣпѣлъ пакъ въ мѣсто
дѣдѣиѣи радѣ дѣдѣиѣи и сътворѣлъ ихъ съмъ господѣтко ми въ воеврѣтко и записъ
въ рѣска господѣтко ми въ рѣкѣ жѣпанъ Дѣмитроу вѣлъ питаръ, что естъ билъ тогда
къпнтъ и съе мнози воеври сѣдѣтелѣи написани ѣ записъ на нѣмъ: жѣпанъ Етаматѣ
билъ вѣлъ агъ а Муханъ ключеръ и Конде вѣлъ армашъ и въ Бѣлѣни Радѣлъ постѣлѣникъ
и въ Фаркашъ Радѣлъ постѣлѣникъ и въ Бѣвничюлъ Дѣвничюлъ постѣлѣникъ и въ Поганъ
Барѣлъ постѣлѣникъ и въ Спинѣни Дѣмитрашко постѣлѣникъ и въ Фѣндѣни Етанчюлъ
лѣгофѣтъ. И потомъ къда естъ билъ съда въ дѣниѣи господѣтко ми ако по дарокалъ
мѣ естъ господѣ Богъ съе господѣтѣи и чиститомѣ царю съе скрипта держѣишъ
земли Бѣлѣшкое на стѣла прѣдѣдомъ господѣтко ми а господѣтко ми сътворѣишъ
на рѣкѣ жѣпанъ Дѣмитръ вѣлъ питаръ и книгъ господѣтко ми въ господѣтко да естъ
емѣи и синови емѣи дѣдѣиѣи въ вѣкѣмъ.

И пакъ да естъ почитенномѣ правителю господѣтко ми жѣпанъ Дѣмитръ вѣлъ
питаръ учинѣи и вечинѣи ѣ село ѣ Рѣсипици въ сѣдѣтко. ¹ въ полъ и въ шѣмъ
и отъ воеврѣи и въ по въе мѣстомъ и въ по въснхъ хотарѣмъ въ чинъ до чинъ и съе
вечинѣи и въ сѣдалище сѣлѣмъ въ поскѣдѣ, каре елика сѣхъ титъ избератъ въ по
въсѣмъ хотарѣмъ и вечинѣи да се знаетъ которѣи сѣтъ продалъ вечинѣи пакъ Дѣмитроу
вѣлъ питаръ съе синови ихъ и съе въсѣхъ делѣмъ нѣмъ за учинѣи въ Рѣсипици по нѣмъ:
Нанъ съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи, за хвхъ аспри готови и една кобила, за
хд аспри и Кѣричѣ съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи, за хвхъ аспри готови
и Иванъ съе синови сѣи и съе нѣгѣмъ ѣжа за учинѣи, за хвхъ аспри готови и една
кобила цѣи сѣи хд аспри готови и Чернатъ съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи,
за хвхъ аспри готови и Команъ съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи, за хвхъ
аспри готови и Етанчюлъ съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи, за хвхъ аспри
готови и Неделѣко съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи, за хвхъ аспри готови
и Дѣдѣиѣи даѣтъ съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи и Иванъ съе синови сѣи и съе
ѣжа его за учинѣи, за хвхъ аспри готови и Бѣвничюлъ съе синови сѣи и съе ѣжа его
за учинѣи, за хвхъ аспри и Николѣръ съе синови сѣи и съе ѣжа его за учинѣи, за
хвхъ аспри готови и една кобила за хд аспри и Етанъ, синъ Дѣвѣръ съе синови сѣи и съе

¹ Loc alb in orig.

ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри готови и Яврам със синови си и със ѡжа его
 за вчинѣ, за хѣ аспри и една кобила, за а аспри и Брътнѣ със синови си и
 със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри готови и Ывн със синови си и със ѡжа его
 за вчинѣ за хѣ аспри готови и Михорча със синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ
 аспри готови и Гогѣ със синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри го-
 токи и Рѣдѣчинѣ със синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри готови
 и Дан със синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри и Ходор със синови си
 и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ и Дѣмитрѣ със синови си и със ѡжа его за
 вчинѣ, за хѣ аспри и Радослав със синови си и със ѡжа <его>¹ за вчинѣ,
 за хѣ аспри готови и Ёвѣ със синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри
 готови и Радѣ със синови си и със ѡжа его за вчинѣ за хѣ аспри готови и Бадѣ със
 синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри готови и Цѣдрѣ със синови
 си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри готови и Ётонка със синови си и
 със ѡжа его за вчинѣ за хѣ аспри готови и Радѣ Гонѣ със синови си и със
 ѡжа [ѡжа] за вчинѣ, за хѣ аспри готови и една крак, за ѣ аспри и Ёншан със
 синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за гѣ аспри и една кобила, за а аспри и
 Тоадѣ със синови си <и>² ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри готови и една
 крак, за ѣ аспри и Нѣгоѣ със синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри
 и Ётан със синови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри и Барѣ със си-
 нови си и със ѡжа его за вчинѣ, за хѣ аспри готови и Мѣрин със синови его
 и със десѣт сежени за вчинѣ за два кобила велма добре и за една крак, понеже
 того село Рѣспницѣ кише пис вѣли сѣт вѣснѣ кнѣзи със вчинѣ им ѡжеже на и
 вт прѣжде крѣме.

И потомъ кѣда ест вѣла въ дѣнѣ Ялѣанд(рѣ) кодѣ а наследницѣ село вт
 Рѣспницѣ колѣци сѣт кише речени вни сами вт колѣ им и продадоше вчинѣ
 със синови нѣх и със втѣчествѣ нѣх почитенном правитѣл господство ми жѣпан
 Дѣмитрѣ вел питар да ест емѣ дѣдѣнѣ без ни една сѣлоост и със ѡзнанѣ вѣсем
 колѣром и а мѣгѣашом вт вколѣно мѣстов и вт предъ господство ми и със
 записе вт рѣсками нѣх за проданѣ и със мнози колѣрни свидѣтелѣи написани ѡ запис.

Ёго радѣ дадохъ съм господство ми почитенном правитѣл господство ми
 жѣпан Дѣмитрѣ Фѣлѣшанѣ вел питар вчинѣ и вчинѣ, которѣи сѣт по рѣд кише
 речени ѡ сѣл Рѣспницѣ дѣдѣнѣ и въ вѣхъ синоком и вѣском и прѣкѣнѣчемъ и не
 вт когѣждѣ непоколѣнимъ порѣзѣмъ господство ми.

Ёже ѡбѣ и свидѣтелѣ поставѣетъ господства ми: жѣпан Хриза велѣкѣи вел
 вѣл Краѣвскѣи и жѣпан Ывашко вел дворникъ и жѣпан Глигорѣ вел ѡвѣгофѣт и
 жѣпан Дѣмитрѣ вел вѣстѣнар и жѣпан Михѣю вел спатар и жѣпан Бѣснаѣ вел
 столѣникъ и жѣпан Бѣзѣнка вел колѣс и жѣпан Бѣчина вел пѣхарникъ и жѣпан
 Кѣстандинъ вел постѣланѣк. И исправникъ Глигорѣ велѣкѣи ѡвѣгофѣт.

И написѣхъ азъ Лѣпѣдатъ ѡвѣгофѣт, въ на столъ граду Бѣкѣрици, мѣсеца мартѣ
 гѣ дѣни и вт Ядама до нѣнѣ въ лѣтѣ хѣрмг.

† Ыв Матѣю кѣвѣода, мѣлѣстѣю бѣжѣю, господѣнѣ.

Ыв Матѣнъ кѣвѣодъ <т. р.>.

¹ Loc rupt in orig.

² Omis in orig.

Traducere. † Din mila lui Dumnezeu, Io Matei voievod și domn a toată țara Ugrovlahiei, nepotul marelui și preabunului, bătrînului, răposatului Io Basarab voievod. Dă domnia-mea această poruncă a domniei-mele cinstitului dregător al domniei-mele jupan Dumitru Filișanu mare pitar, și cu fiii lui, ciți Dumnezeu îi va dăruia, ca să-i fie ocină și vecini în sat în Spinișorul-de-Sus din județul Mehedinți, însă partea domniei-mele jumătate de sat, din cîmp și din pădure și din apă și cu toți vecinii și cu tot venitul și din vatra satului de pretutindeni, oricît se va alege de peste tot hotarul, pe vechile hotare și semne, pentru că această mai sus-zisă jumătate de sat din Spinișorul-de-Sus a fost a domniei-mele de moștenire încă din-nainte vreme. Iar apoi cînd a fost în zilele lui Alexandru voievod Iliș, în anul 7137 <1629> în timpul în care însumi am fost domnia-mea boier, mare agă, iar domnia-mea însumi a vîndut această jumătate de sat din Spinișorul-de-Sus cu toți vecinii, oricît se vor afla din partea domniei-mele cu toată ocina și cu toate veniturile din hotar pînă în hotar, cinstitului dregător al domniei-mele jupan Dumitru, mare pitar, ce a cumpărat atunci, pentru ughi 360 aspri gata, de bună voie și cu știrea tuturor boierilor și cu știrea fraților domniei-mele și a megiașilor din sus, din jos și dimprejurul locului. Și însumi domnia-mea am luat atunci toți acești bani din mina jupanului Dumitru mare pitar, pentru ce a cumpărat atunci, și acești mai sus-zisi aspri i-am dat însumi domnia-mea de asemeni, toți, pentru satul Băbiciul, de am cumpărat iarăși un loc, dedină pentru dedină; și am făcut aceasta domnia-mea în boierie și zapis de la mina domniei-mele în mina jupanului Dumitru mare pitar, pentru ce a cumpărat atunci și cu mulți boieri martori scriși în zapis, anume: jupan Stamatie fost mare agă și Mihail clucer și Conde mare armaș și din Văleni, Radul postelnic și din Farcaș, Radul postelnic și din Brănești, Drăghici postelnic și din Poiană, Barbul postelnic și din Spineni, Dumitrașcu postelnic și din Fundeni, Stanciu logofăt. Iar după aceea, cînd a fost acum în zilele domniei-mele, dacă m-a dăruit domnul Dumnezeu cu domnia și cinstitul împărat cu sceptrul stăpînirii Țării Românești în scaunul strămoșilor domniei-mele, iar domnia-mea a făcut la mina jupanului Dumitru mare pitar și cartea domniei-mele de la domnia-mea, să-i fie lui și fiilor lui dedină în veci.

Și iar să-i fie cinstitului dregător al domniei-mele, jupan Dumitru mare pitar, ocină și vecini în sat în Răsiți din județul...¹ din cîmp și din pădure și din apă și de peste tot locul și de peste toate hotarele din cap pînă în cap și cu vecinii și din vatra satului de pretutindeni, oricît se va alege de peste toate hotarele și vecinii să se știe, ciți s-au vîndut vecini iar lui Dumitru mare pitar, cu fiii lor și cu toate părțile lor de ocină din Răsiți anume: Nan cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 600 aspri gata și o iapă, pentru 1 000 aspri și Curicea cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Ivan cu fiii lui și cu funiile lor de ocină, pentru 2 600 aspri gata și o iapă, prețul ei 1 000 aspri gata și Cernat cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Coman cu fiii săi și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Stanciu cu fiii și cu funia lui de ocină, pentru 2 600 aspri gata și Nedelco cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Lepădat cu fiii lui și cu funia lui de ocină și Ivan cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 600 aspri gata și Bănta cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri și Nicoară cu fiii săi și cu funia lui de ocină, pentru 2 800 aspri gata și o iapă, pentru 1 000 aspri și Stan fiul lui Dobre cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 600 aspri gata și Avram cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 600 aspri și o iapă, pentru 1 000 aspri și Brătîlă cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri și Ion cu fiii și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Mihorcea cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Gogul cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Rădăcină cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Dan cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 600 aspri și Hodor cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Dumitru cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri și Radoslav cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Oprea cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Țițeia cu fiii lui, cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Radul cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Badea cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Țundrea cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 500 aspri gata și Stoica cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 600 aspri gata și Radul Gonția cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 5 600 aspri gata și o vacă pentru 400 aspri și Vișan cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 3 040 aspri și o iapă, pentru 1 000 aspri și Toader cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și o vacă, pentru 400 aspri și Neagoe cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri și Stan cu fiii lui și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri și Barbul cu fiii lui

¹ Loc alb în orig.

² Omis în orig.

³ Loc rupt în orig.

și cu funia lui de ocină, pentru 2 400 aspri gata și Mărin cu fiii lui și cu zece stinjeni de ocină, pentru două iepe mari, bune și pentru o vacă, pentru că acel sat Răsipiți mai sus-scris au fost toți cnezi cu ocinile lor încă și de mai înainte vreme.

Iar apoi cînd a fost în zilele lui Alexandru vodă, iar moștenii satului din Răsipiți, cîți sînt mai sus-scriși, ei singuri de voia lor s-au vîndut vecini cu fiii lor și cu moștenirea lor cînstitului dregător al domniei-mele jupan Dumitru mare pitar, să-i fie lui de dedină fără nici o silă și cu știrea tuturor boierilor și a megieșilor din jurul locului și înaintea domniei-mele și cu zapise de la mîinile lor de vînzare și cu mulți boieri mărturie scriși în zăpis.

Pentru aceea am dat însumi domnia-mea cînstitului dregător al domniei-mele jupan Dumitru Filișanul, mare pitar, ocină și vecini, care sînt pe rînd mai sus-spuși în satul Răsipiți, dedină și de ohabă fiilor și nepoților și strănepoților și de nimeni neclintit după porunca domniei-mele.

Iată dar și martori punem domnia-mea: jupan Hriza mare ban al Craiovei și jupan Ivașco mare vornic și jupan Gligorie mare logofăt și jupan Dumitru mare vistier și jupan Mihai mare spătar și jupan Vasilie mare stolnic și jupan Buzinca mare comis și jupan Vucina mare paharnic și jupan Costandin mare postelnic. Și ispravnic Gligorie mare logofăt.

Și am scris eu, Lepădat logofăt, în orașul de scaun București, luna martie 13 zile și de la Adam pînă acum în anul 7143 <1635>.

† Io Matei voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Io Matei voievod <m.p.>.

Acad. R.P.R., MDLXVII/1.

Orig., pergament (24 × 50), pecete timbrată cu legenda: † М(Н)А(С)ТНО Б(С)ЖНО ІW

МАТІЮ БОГ(О)ДА ВНСК ПОКІННОМ БАСАРАБ КО(С)ВО<ДА>... . КО; ✕СМАР [† Din mila lui Dumnezeu Io Matei voievod, nepotul răposatului Basarab voievod <și domn al Țării Românești>. 7142 <1634>.]

Documentul de față ne face cunoscute mai multe proprietăți ale lui Dumitru Filișanul¹, unul dintre dregătorii olteni de seamă ai lui Matei Basarab. Fiu al lui Stanciul din Filiși² și al jupiniței Dumitra³, nepot de fiu al lui popa Gherghie logofătul⁴, fratele lui Dobromir banul, Dumitru Filișanul, întilnit fără dregătorie între 19 august 1610 și 13 februarie 1619, a ocupat succesiv funcțiile de postelnic (21 aprilie 1619 — 3 mai 1625), căpitan (28 iunie 1626—1629), mare pitar (13 iunie 1633—20 octombrie 1639), mare armaș (14 ianuarie 1640 — 19 iunie 1640), mare sluger (12 august 1641 — 16 iulie 1643, 21 mai 1646 — 18 octombrie 1647) și mare stolnic (6 ianuarie 1648 — 15 aprilie 1649)⁵; moare după 4 mai 1649 (7157), cînd Matei Basarab întărește foaia de împărțeală a averilor sale⁶.

Satul Spinișorul (com. Filiși, raion Filiși, reg. Oltenia), întărit lui Dumitru Filișanul de către domn, apare pentru întia oară în documentele publicate la 12 septembrie 1534, aflîndu-se între ocinile întărite de Vlad vodă Vintilă marelui logofăt Vlaicul și fraților săi și care fuseseră confiscate pentru «hiclenie» de la boierii din Spinișor, Radul și Vladul, încă din vremea domniei lui Vlad vodă Înecatul (1530—1532)⁷; la 19 octombrie 1587 (7096) stăpînea aici Oprea, fiul lui Stanciul din Spinișor⁸. În a treia decadă a veacului al XVII-lea, satul Spinișorul-de-Sus aparținea lui Matei aga din Brîncoveni, care l-a vîndut lui Dumitru Filișanul, pe atunci căpitan, la 2 aprilie 1629 (7137) pe 360 de aspri⁹; cu această sumă viitorul domn și-a cumpărat satul Băbiciul (azi în raion Caracal, reg. Oltenia), întilnit la 6 septembrie 1598

¹ Asupra lui vezi capitolul monografie din A.I. Ștefulescu, *Șchitul Crasna*, București, 1910, p. 38—42.

² DIR, veac. XVII, B, vol. III, p. 320—321, nr. 286.

³ Academia R.P.R., MDLVI/8.

⁴ A.I. Ștefulescu, *Gorj istoric și pitoresc*, Tg.-Jiu, 1904, p. 209, și *Documente slavo-române relative la Gorj (1406—1665)*, Tg.-Jiu, 1908, p. 369 și 371 (doc. din 24 aprilie 1618).

⁵ Nicolae Stoicescu, «Anexa listelor de dregătorie» la lucrarea *Sfatul domnesc* (în ms.).

⁶ Acad. R.P.R., MDLVI/32. Moșile lui sînt întărite de Matei Basarab la 8 iunie 1649 (7157), celei de-a treia soții a sa Maria și altor rude. Cf. doc. de la Muzeul de istorie a orașului București, nr. 39 084.

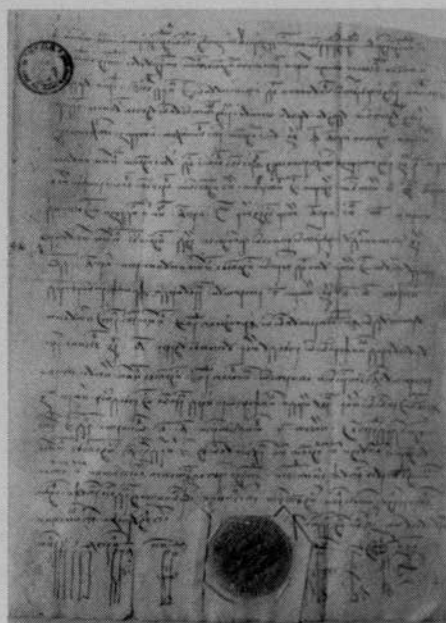
⁷ DIR, veac. XVI, B, vol. II, p. 163—164, nr. 162.

⁸ Document inedit la Muzeul de istorie a orașului București, nr. 39 080. Un document din 1 ianuarie 1573 amintește și de o țigancă vîndută lui Oprea din Spinișor lui Stanciul din Filiși și fratelui său Oprea spătarul (DIR, veac. XVI, B, vol. IV, p. 95, nr. 99).

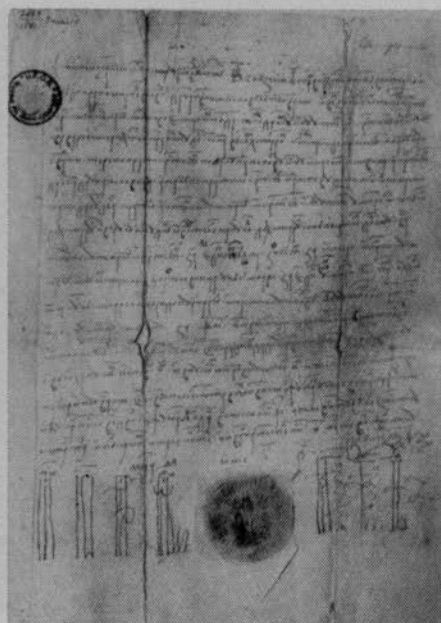
⁹ Acad. R.P.R., MDLVI/11.

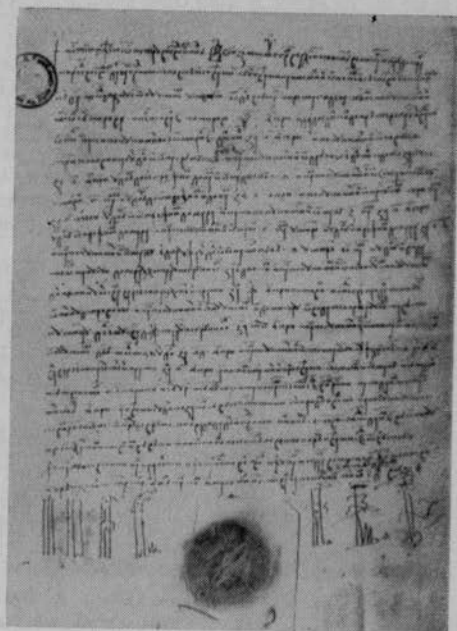
Doc. nr. 1. 1542 august 11.

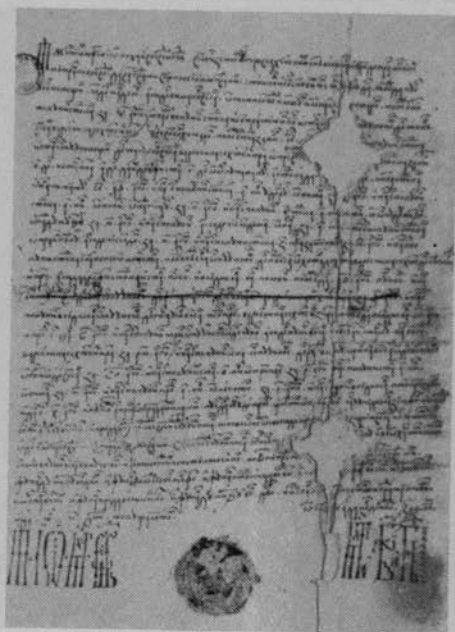
Doc. nr. 2. 1559 aprilie 28.

Doc. nr. 3. 1561 iunie 10.

Doc. nr. 4. 1561, iunie 10.

Doc. nr. 5. 1598 iunie 8.

în stăpînirea lui Mihai Viteazul¹. La 6 noiembrie 1629, Dumitru Filișanul își extindea stăpînirea în satul Spinișorul, cumpărînd și partea lui Mihai clucerul².

În sfîrșit, satul moșnenesc Risipiți (lingă Plenița, azi în raion Calafat, reg. Oltenia), cumpărat în întregime de Dumitru Filișanul în vremea celei de-a doua domnii a lui Alexandru Iliăș (1627—1629), împreună cu toți « cnezii cu ocină »³ ce s-au vîndut vecini, mai apare menționat în documente la 21 noiembrie 1615, cînd jupîneasa Anca stolniceasa avea pîră cu călugării de la mănăstirea Jitianul pentru niște rumâni ai ei fugiți din acel sat⁴.

Sfatul domnesc este identic cu cel întîlnit într-un document din aceeași zi, 13 martie 1635⁵, precum și cu altul din 3 aprilie 1635⁶. Lepădat logofătul mai este amintit ca diac domnesc și la 21 octombrie 1636⁷.

¹ DIR, veac. XVI, vol. IV, p. 337, nr. 348.

² Acad. R.P.R., MDLVI/13. Stăpînirea satului Spinișorul îi mai este o dată întărită lui Dumitru Filișanul de către Matei Basarab, împreună cu vecini și robi țigani, la 26 august 1647 (7154); cf. doc. de la Muzeul de istorie a orașului București, nr. 39 076.

³ Pentru cnezi, sau cneji, stăpînitori de pămînt în obște, vezi P. P. Panaitescu, *Obștea iărănească...* p. 189—191.

⁴ DIR, veac. XVII, B, vol. II, p. 442, nr. 381.

⁵ Arh. St. Buc., *M-reă Brîncoveni*, XVIII/16.

⁶ A. I. Ștefulescu, *Documente slavo-române relative la Corj...*, p. 468.

⁷ A. I. Ștefulescu, *Schitul Crasna*, p. 71.